

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง สาเหตุ และการแก้ไขปัญหาแรงงานไทยที่ผิดกฎหมาย
ในกิจการร้านตัดผมย่ำกุ่มในประเทศมาเลเซีย

จัดทำโดย นายรอมดอน หะยืออาแว
รหัส 15001

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 15 ปี 2567
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง สาเหตุ และการแก้ไขปัญหาแรงงานไทยที่ผิดกฎหมาย
ในกิจการร้านตัดย៉ากุ้งในประเทศมาเลเซีย

จัดทำโดย นายรอมดอน หะยืออาแว
รหัส 15001

หลักสูตรนักรับราชการทูต รุ่นที่ 15 ปี 2567
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต เจษฎา กตเวทิน)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต วิมล คิตชอบ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. กฤตินี วัฒนรัฐฉิมสิทธิ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

อาหารไทย เป็นที่นิยมของชาวมาเลเซียเป็นอย่างมาก จนมีคำกล่าวที่ว่า “ครัวไทย คือครัวของคนมาเลย์” งานบริการในร้านอาหารไทยในประเทศมาเลเซีย หรือที่เรียกกันติดปากว่าแรงงานไทยในร้านต้มยำกุ้ง เป็นอาชีพที่คนไทยจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ สนใจที่จะมาประกอบอาชีพ เพราะนอกจากจะได้มีงานทำรองรับแล้ว ยังมีรายได้มากกว่าอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบกับสถานะเศรษฐกิจที่หดตัว อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ จึงทำให้มีผู้ใช้แรงงานจากจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนกว่า 90,000 คน เข้ามาทำงานในกิจการประเภนี้ ซึ่งปัญหาแรงงานไทยในกิจการร้านต้มยำกุ้งในประเทศมาเลเซียนั้น จำเป็นต้องได้รับการศึกษาถึงสาเหตุปัญหา และอุปสรรค พร้อมทั้งศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาแรงงานไทยผิดกฎหมายในกิจการร้านต้มยำกุ้ง และนำแรงงานไทยเข้าสู่ระบบและรับการคุ้มครองตามกฎหมาย หากละเลยอาจส่งผลให้จำนวนคนไทยที่อยู่ในประเทศมาเลเซียอย่างผิดกฎหมายจะมีมากขึ้น และยากต่อการแก้ไขปัญหา และอาจลุกลามไปเป็นปัญหาสำคัญของทั้งรัฐบาลไทย และรัฐบาลมาเลเซียได้

จากผลการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ แนวทางการไปทำงานในประเทศมาเลเซียแบบถูกต้องตามกฎหมาย ประกอบกับผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า สาเหตุสำคัญของปัญหาแรงงานไทยผิดกฎหมายในกิจการร้านต้มยำกุ้งในประเทศมาเลเซีย คือ เศรษฐกิจถดถอยด้านทางจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหายากจน อัตราว่างงาน โครงสร้างทางเศรษฐกิจในพื้นที่ไม่สามารถรองรับแรงงานได้ จึงเป็นที่มาของการอพยพไปหางานทำในประเทศมาเลเซีย และเมื่อไปเป็นแรงงานในประเทศมาเลเซีย ส่วนใหญ่จะประสบกับสาเหตุจากความยุ่งยากจากขั้นตอนของทางราชการ และค่าใช้จ่ายในการขอใบอนุญาตทำงาน (work permit) ที่ค่อนข้างสูง จึงทำให้ผู้ประกอบการไทยและแรงงานไทย ละเลย ไม่ดำเนินการตามข้อกำหนดที่กำหนด นอกจากนี้ มาจากสาเหตุความมั่นคง และปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ทำให้มีคนบางกลุ่มต้องหนีเข้าไปในต่างประเทศ เพื่อความปลอดภัยจากการจับกุม หรือสอดส่องจากทางราชการ และด้วยการมีชนบทธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณี และศาสนาที่คล้ายคลึงกัน จึงมีจำนวนแรงงานไทยเดินทางไปประกอบอาชีพในประเทศมาเลเซียเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอเชิงนโยบาย และข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ สำหรับการแก้ไขปัญหาแรงงานไทยที่ผิดกฎหมายในกิจการร้านต้มยำกุ้งในประเทศมาเลเซีย สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประการสำคัญ คือ (1) มาตรการด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจ สร้างรายได้ ลดอัตราการว่างงาน สร้างแรงจูงใจ และดึงแรงงานให้ทำงานภายในประเทศ ส่งผลให้ประชาชน

ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ และ (2) มาตรการด้านความร่วมมือระหว่างประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย เพื่อสนับสนุนให้แรงงานไทยที่ทำงานอย่างผิดกฎหมายหรือผู้ที่กำลังเข้าสู่ระบบ แรงงานในประเทศมาเลเซีย เข้าสู่การเป็นแรงงานถูกกฎหมายต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยการสนับสนุนจาก เอกอัครราชทูต เจษฎา กตเวทิน เอกอัครราชทูต วิมล คิดชอบ และ รองศาสตราจารย์ ดร.กฤตินี ณัฏฐวุฒิสิทธิ์ คณะอาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาสละเวลาในการให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ซึ่งข้าพเจ้าขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชา พันตำรวจโท วรรณพงษ์ คชรักษ์ เลขาธิการ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่กรุณาสนับสนุนให้ข้าพเจ้าได้เข้าร่วมการอบรม หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 15 ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการนำแนวคิดองค์ความรู้ หลักการบริหารนำมาประยุกต์ในการทำงานและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ นางสาวไฮดา ลาวันดา ที่ปรึกษาฝ่ายแรงงาน กระทรวงแรงงาน รับผิดชอบดูแลแรงงานไทย ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ดร. นิพัทธ์ สุไลมาน อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี นางรอป๊ะ เจ๊ะอาแว เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง ประเทศมาเลเซีย นายโจเซฟ มะหะ นางสาวฮาซานะ แมะ นายยูสมาดิ สามีและ ตัวแทนผู้ประกอบการร้านอาหารไทย (ร้านต้มยำกุ้ง) ในประเทศมาเลเซีย นางสาวอาอีดะ เกะรานี นางสาวยูซารอ มะ นายฟาราฮาน อาแซ ตัวแทนแรงงานในร้านอาหารไทย (ร้านต้มยำกุ้ง) ในประเทศมาเลเซีย ที่กรุณาสนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำการศึกษาวิจัยนี้แก่ข้าพเจ้าจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุดท้าย ข้าพเจ้าขอขอบคุณครอบครัวของข้าพเจ้าที่สนับสนุนข้าพเจ้าในการทำรายงานการศึกษาบุคคลนี้อย่างเต็มที่มาโดยตลอด

รอมดอน หะยีอาแว

กันยายน 2567

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลัง และความสำคัญของหัวข้อที่จะศึกษา	1
1.2 การวิเคราะห์ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ	7
บทที่ 2 การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและผลการศึกษา	10
2.1 การกำหนดประเด็นศึกษา	10
2.2 การวิเคราะห์ประเด็นศึกษา	10
2.3 สรุปผลการศึกษา	20
บทที่ 3 ข้อเสนอ	25
3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย	25
3.2 ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ	29
บรรณานุกรม	37
ประวัติผู้เขียน	39

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง และความสำคัญของหัวข้อที่จะศึกษา

1.1.1 ภูมิหลังของกิจการร้านต้มยำกุ้งในประเทศมาเลเซีย

จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส มีพื้นที่ติดกับประเทศมาเลเซีย (รัฐกลันตัน รัฐเปรัก รัฐเคดาห์ และรัฐเปอร์ลิส) จึงทำให้มีความสัมพันธ์ทางการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการประกอบกิจการต่าง ๆ กับประเทศมาเลเซียมาโดยตลอด ต่อมาสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 จนกระทั่งปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สถิติจากการเก็บข้อมูลของศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจำนวนการก่อเหตุการณ์ความไม่สงบฯ ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2547 ถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 2567 จำนวน 25,530 ครั้ง ข้อมูลผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2547 ถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 2567 มีผู้เสียชีวิต จำนวน 7,435 คน เด็กกำพร้า จำนวน 1,654 คน ทำให้เกิดปัญหาตามมาในหลายด้าน อาทิ ปัญหาเด็กกำพร้า ปัญหาการขาดผู้นำครอบครัว ปัญหาการท่องเที่ยว ปัญหาการลงทุน ปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ ปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาการว่างงาน

ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2564 มีนักท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 300,000 คนต่อปี และปัจจุบันสถิตินักท่องเที่ยวลดลง ข้อมูลปี 2566 สำนักงานท่องเที่ยวเขตภาคใต้ จังหวัดนราธิวาส สัมภาษณ์พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงเหลือเพียง 42,000 คนต่อปี สาเหตุเนื่องจากขาดความมั่นใจในความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ผลกระทบเหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจในพื้นที่ บรรดาร้านอาหาร และร้านขายของที่ระลึกต้องประสบปัญหาเศรษฐกิจ จนต้องทยอยปิดตัวลงทำให้เกิดปัญหาการว่างงาน และปัญหาความยากจน ตามลำดับ

ผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะในเมือง เศรษฐกิจสำคัญ เช่น อำเภอสุไหงโกลก อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ส่งผลกระทบให้ผู้ประกอบการร้านอาหารในพื้นที่อพยพ ย้ายถิ่นไปประกอบอาชีพในประเทศมาเลเซีย เนื่องจากปัญหาการว่างงาน และความยากจนเป็นแรงผลักดันสำคัญ โดยปัจจุบันมีผู้ประกอบการร้านอาหารไทย

ที่มักจะเรียกกันว่า “ร้านต้มยำกุ้ง” ลงทุนในประเทศมาเลเซียมากกว่า 6,000 ร้าน ทั่วทุกรัฐของประเทศมาเลเซีย สร้างรายได้ส่งกลับประเทศไทยมากกว่า 5,000 ล้านบาทต่อปี

แรงงานไทยในร้านต้มยำกุ้ง ส่วนใหญ่เข้าไปทำงานโดยไม่ถูกกฎหมายทั้งสิ้น ทำให้คุณภาพชีวิตของผู้ประกอบการ และแรงงานไทยในร้านต้มยำกุ้งในประเทศมาเลเซียไม่สู้ดีนัก โดยปัญหาหลักประกอบด้วย การไม่มีใบอนุญาตทำงาน (work permit) ทำให้ไม่ได้รับสิทธิคุ้มครองแรงงาน สวัสดิการ รวมถึงการรักษาพยาบาลต่าง ๆ

1.1.2 แรงงานไทยในประเทศมาเลเซีย

หลังจากรัฐบาลประเทศมาเลเซียประกาศใช้นโยบายเศรษฐกิจใหม่ “new economic policy” ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 2 ระยะแรก มาเลเซียยังไม่มีกลไกสำหรับการจ้างแรงงานต่างชาติระดับล่าง การเข้าเมืองของแรงงานต่างชาติยังไม่มีการใช้เอกสารเดินทาง แรงงานต่างชาติและครอบครัวเข้ามาอย่างลับ ๆ และนายจ้างรับเป็นคณาอย่างผิดกฎหมาย ส่วนใหญ่ในภาคเกษตรในชนบท เมื่อมีจำนวนมากขึ้นก็เริ่มเข้ามาทำงานในเมืองในงานก่อสร้างและบริการอย่างเห็นได้ชัด ในช่วงนั้นเป็นช่วงที่เกิดกระแสการย้ายถิ่นของแรงงานข้ามชาติในเอเชียอาคเนย์ และมาเลเซีย จึงพัฒนาโครงการแรงงานชั่วคราวในมาเลเซีย ซึ่งมีนโยบายเปิดกว้างสำหรับแรงงานต่างชาติและอนุญาตให้แรงงานต่างชาติจำนวนมากเข้ามาทำงานในมาเลเซีย เพื่อลดความขาดแคลนแรงงานระดับล่าง (สรารุธ ไพฑูรย์พงษ์, 2563)

มาเลเซียเริ่มทำความตกลงความร่วมมือทางแรงงาน (MOU) กับประเทศต้นทาง และในปี พ.ศ. 2546 มีการบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจ้างแรงงานไทยระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลมาเลเซีย โดยกำหนดหน้าที่รับผิดชอบของนายจ้าง และหน้าที่รับผิดชอบของแรงงาน เพื่อให้เกิดการจ้างแรงงานไทยในมาเลเซียอยู่ในขอบข่ายของสิทธิประโยชน์ร่วมกันทั้งประเทศ และจัดทำกรอบในการอำนวยความสะดวกในการคัดเลือกการส่งแรงงาน และการจ้างงานของคนไทยเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้ สำนักงานแรงงาน ในประเทศมาเลเซีย ได้รวบรวมข้อมูลจำนวนแรงงานไทยในประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีแรงงานที่ถูกต้อง และไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ประกอบด้วย

1) แรงงานที่ถูกต้องตามกฎหมาย ข้อมูลจากสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง พ.ศ. 2567 จำนวน 5,538 คน (เฉพาะส่วนแผ่นดินใหญ่ 11 รัฐ) ประกอบด้วย

(1) งานบริการ (พนักงานร้านอาหาร นวด)	3,638 คน (ร้อยละ 65.69)
(2) งานก่อสร้าง	550 คน (ร้อยละ 9.93)
(3) งานโรงงานอุตสาหกรรม	565 คน (ร้อยละ 10.20)
(4) การเกษตร (ปาล์ม ยางพารา)	408 คน (ร้อยละ 7.37)
(5) แม่บ้าน	332 คน (ร้อยละ 5.99)
(6) เพาะปลูก (พีชไร)	45 คน (ร้อยละ 0.81)

อย่างไรก็ตาม กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน รายงานว่า ช่วงปี พ.ศ. 2567 สหประชาชาติรายงานว่า ประเทศไทยที่ได้รับอนุญาตให้ไปทำงานในประเทศมาเลเซียมีเพียงจำนวน 3,164 คน และส่วนใหญ่เป็นแรงงานด้านการประมง และบริการนวด

2) แรงงานที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย (ทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน อยู่ได้คราวละ 1 เดือน) ข้อมูลจากทูตแรงงานไทย กระทรวงแรงงาน รับผิดชอบดูแลไทย ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ จำนวนที่ประมาณการ 135,000 คน ประกอบด้วย

(1) ร้านอาหารประเภทต้มยำ (6,000 ร้าน ๆ ละ 15 คน)	90,000 คน
(2) แม่บ้าน	5,000 คน
(3) ค้าขายชายแดน	10,000 คน
(4) เกษตรชายแดน	15,000 คน
(5) ประมง	5,000 คน
(6) อื่นๆ	10,000 คน

1.1.3 ปัญหาแรงงานไทยที่ผิดกฎหมายในกิจการร้านต้มยำกึ่งในประเทศมาเลเซีย

งานบริการในร้านต้มยำกึ่ง เป็นที่นิยมของผู้บริโภคมาเลเซีย ทำให้มีผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่จากจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเป็นจำนวนมากหลังไหลเข้ามาทำงานในกิจการประเภทนี้ กว่า 90,000 คน (ข้อมูลจากทูตแรงงานไทย กระทรวงแรงงาน รับผิดชอบดูแลไทย ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการทำงานที่ใช้วีซ่าผิดประเภทและไม่มีใบอนุญาตทำงาน จากการศึกษาของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้แบ่งประเภทแรงงาน ในร้านต้มยำกึ่ง ประเทศมาเลเซีย ได้ 6 ประเภท ดังนี้

- 1) แรงงานที่มีใบอนุญาตทำงาน (work permit)
- 2) แรงงานไทยที่เดินทางเข้าไปยังประเทศมาเลเซียด้วยหนังสือเดินทาง passport โดยใช้ visa นักท่องเที่ยว ซึ่งตามกฎหมายจะอนุญาตให้อยู่ในประเทศมาเลเซียได้ 28 วันต่อครั้ง แล้วกลับเข้าประเทศไทย เพื่อขออนุญาตต่อในทุก ๆ เดือน
- 3) แรงงานไทยที่เดินทางเข้าไปยังประเทศมาเลเซียด้วยหนังสือเดินทางชั่วคราว (border pass) โดยใช้ visa นักท่องเที่ยว ตามกฎหมายอนุญาตเพียงแค่รัฐชายแดนระหว่างประเทศเท่านั้น แต่พบการกระทำผิดโดยเข้าไปทำงานในทุกรัฐของประเทศมาเลเซีย และเดินทางกลับขออนุญาตทุก 28 วัน
- 4) แรงงานที่เดินทางเข้าไปยังประเทศมาเลเซียด้วยหนังสือเดินทาง (passport) หรือหนังสือเดินทางชั่วคราว (border pass) แล้วปล่อยให้ overstay ซึ่งสาเหตุอาจจะเกิดจากข้อจำกัดในการเดินทาง เช่น ทำงานอยู่ในรัฐที่ไกลจากชายแดน หรือเกิดจากการจงใจกระทำของตัวแรงงานเอง

5) แรงงานที่เดินทางโดยไม่มีหนังสือเดินทาง (passport) หรือหนังสือเดินทางชั่วคราว (border pass) อยู่ในทุกรัฐของประเทศมาเลเซีย เนื่องจากข้อจำกัดของแรงงาน เช่น แรงงานติดสถานะ watch list / blacklist หรือเกิดจากการไม่เอาใจใส่ของแรงงานเอง

6) กลุ่มคนที่ไม่มีสัญชาติ ซึ่งเป็นบุตรของแรงงานประเภทที่ 2-5 เนื่องจากกลุ่มคนดังกล่าวเข้าไปทำงานโดย ไม่มี work permit จึงไม่มีประกันสังคม ไม่สามารถเข้ารับการรักษา หรือบริการที่สถานพยาบาลได้ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูง ในกรณีทำคลอดมักจะทำคลอดที่บ้านด้วยหมอดำแย เป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในการแจ้งเกิดตามกฎหมายทะเบียนราษฎร

จากข้อมูลข้างต้นประเมินว่ามีการเข้าไปเป็นแรงงานไม่ถูกกฎหมายในประเทศมาเลเซีย หรือไม่มีใบอนุญาตทำงาน (work permit) เฉพาะธุรกิจร้านต้มยำกึ่ง ประมาณ 90,000 คน ซึ่งหากถูกทางการมาเลเซียจับกุมแรงงานไทยผิดกฎหมายเหล่านั้นอาจถูกดำเนินข้อหา ดังนี้

1) ทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือใช้วีซ่าผิดประเภทและวัตถุประสงค์ มีโทษตามมาตรา 39 (b) ของ immigration regulations 1963 ปรับไม่เกิน 1,000 ริงกิต หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

2) ไม่มีเอกสารเดินทางหรือไม่มีตราประทับเข้าออก มีโทษตามมาตรา 6 (1) (c) ของ immigrations act 1959/1963 ปรับไม่เกิน 10,000 ริงกิต หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และ โขยไม่เกิน 6 ครั้ง

3) พำนักในประเทศมาเลเซียเกินกำหนด ตรวจคนเข้าเมืองมาเลเซียสามารถใช้ดุลพินิจให้จ่ายค่าปรับในอัตรา 30 ริงกิตต่อวัน หรือจับกุมและดำเนินคดีได้ มีโทษตามมาตรา 15 (1) (c) ของ immigrations act 1959/1963 ปรับไม่เกิน 10,000 ริงกิต หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

4) ใช้ตราประทับเข้าออกปลอม หรือใช้ใบอนุญาตทำงานปลอม มีโทษตามมาตรา 56 (1) (i) ของ immigrations act 1959/1963 ปรับไม่เกิน 10,000 ริงกิต หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากนั้นแล้ว แรงงานไทยที่ทำงานโดยไม่ถูกกฎหมาย หรือไม่มีใบอนุญาตทำงาน (work permit) จะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์และการคุ้มครองแรงงานต่างชาติในประเทศมาเลเซีย พระราชบัญญัติค่าทดแทนให้แรงงาน 1952 (workman's compensation act 1952)

หากในอนาคตรัฐบาลมาเลเซียมีความเข้มงวดในเรื่องการมีใบอนุญาตทำงาน work permit ของแรงงานไทยในร้านต้มยำกึ่ง ซึ่งมีอยู่ประมาณ 6,000 ร้าน อาจจะทำให้แรงงานไทยในร้านต้มยำกึ่ง ซึ่งเป็นแรงงานจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ประมาณ 100,000-200,000 คน ตกงาน ซึ่งแรงงานดังกล่าวมีค่าแรงขั้นต่ำอยู่ที่ 50 ริงกิต หรือ (375 บาท) ต่อวัน สูงสุด 120 ริงกิต หรือ (900 บาท) ต่อวัน โดยเฉลี่ยแล้วแรงงานดังกล่าวจะมีรายได้ประมาณ 40,000 ล้านบาทต่อปี ซึ่งจำนวนดังกล่าวส่วนหนึ่งส่งเงินกลับมาให้ทางครอบครัวใช้สอยจนเกิดการหมุนเวียนเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดน

ภาคใต้ และในปัจจุบันนั้น ประเด็นแรงงานไม่ถูกกฎหมายในประเทศมาเลเซียได้รับความสนใจ และมีการกล่าวถึงในสื่อสังคมออนไลน์ของประเทศมาเลเซีย ซึ่งอาจมีเรื่องปัญหาดังกล่าวเข้าสู่การอภิปรายในรัฐสภาของมาเลเซีย

อุปสรรคที่ทำให้การแก้ไขปัญหาแรงงานไทยแบบไม่ถูกกฎหมายยังคงเป็นปัญหาเรื้อรัง โดยประเทศมาเลเซียได้มีการออกมาตรการนิรโทษกรรมให้กับแรงงานต่างชาติดังกล่าวที่พำนักอยู่ในประเทศมาเลเซีย 30 วัน โดยแรงงานต่างชาตินี้จะต้องดำเนินการชำระค่าปรับให้แก่ตรวจคนเข้าเมืองมาเลเซีย รายละเอียด 400 ริงกิต โดยเป็นการเหมาจ่ายค่าปรับ แรงงานจะไม่ถูกจับกุม แต่แรงงานจะต้องนำหลักฐานการเดินทางกลับประเทศต้นทาง เช่น บัตรโดยสารเครื่องบินแสดงต่อเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองในรัฐที่ตนอาศัยอยู่ ปัญหาที่พบ คือ แรงงานไทยยังใช้ประโยชน์จากการนิรโทษกรรมจำนวนน้อย เนื่องจากอาจกลัวการถูกจับกุม หรือบางส่วนใช้วิธีการเดินทางออกนอกประเทศมาเลเซียทุก 30 วัน หรือบางส่วนใช้บริการนายหน้าชาวมาเลเซียที่รับเดินเรื่องในการประทับตราเข้าออกในหนังสือเดินทางโดยเจ้าตัวเองไม่ต้องเดินทางไปด่านตรวจคนเข้าเมือง (อรรถพงษ์ พันธุ์รัตน์, 2560)

อาจกล่าวได้ว่า ปัญหาผู้ประกอบการร้านอาหารไทย และแรงงานไทยทำงานแบบไม่ถูกกฎหมาย ส่วนหนึ่งมาจากสาเหตุตัวบุคคล ซึ่งผู้ประกอบการบางส่วนไม่จดทะเบียนประกอบธุรกิจและปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และแรงงานบางส่วนไม่ทำการขออนุญาตทำงานแบบถูกต้องตามกฎหมาย (work permit) เนื่องจากไม่ต้องการเสียค่าใช้จ่ายในการทำให้ถูกกฎหมาย

1.1.4 ความสำคัญเร่งด่วนของการแก้ไขปัญหาแรงงานไทยที่ผิดกฎหมายในกิจการร้านต้มยำกุ่มในประเทศมาเลเซีย สรุปลักษณะเป็นมิติต่าง ๆ ดังนี้

1) มิติด้านเศรษฐกิจ ปัจจุบันพื้นที่ชายแดนใต้ เด็กจบใหม่เฉลี่ย 30,000-40,000 คนต่อปี จำนวนนี้มีงานทำเป็นหลักแหล่งไม่เกินร้อยละ 30 และมีแนวโน้มสูงขึ้นในแต่ละปี ข้อมูลจากงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีบัณฑิตจบใหม่และว่างงาน ถึง 121,000 คน (อาทิตย์ การะบุหนิง , 2556) แนวโน้มที่ค่าแรงขั้นต่ำปี พ.ศ. 2567 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กำหนดวันละ 330 บาท ซึ่งน้อยสุดในประเทศไทยส่งผลให้แรงงานไทยรวมถึงแรงงานเด็กจบใหม่ที่รายได้ไม่พอเพียง และกลุ่มว่างงานเลือกจะไปประกอบอาชีพที่ประเทศมาเลเซียทั้งถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย ดังนั้น ประเด็นข้างต้นจึงมีความสำคัญมากต้องได้รับการศึกษาและแก้ไขอย่างจริงจัง

2) มิติมาตรการทางกฎหมายของมาเลเซีย เช่น กฎหมาย immigration regulations 1963 และ immigrations act 1959/1963 สถิติการเข้าเมืองผิดกฎหมายที่ถูกจับกุมในประเทศมาเลเซีย ระหว่างปี พ.ศ. 2560 ถึง พ.ศ. 2562 จำนวน 19,946 คน ซึ่งในจำนวนนี้ เป็นคนไทยกว่า 8,396 คน การที่แรงงานไทยที่ทำงานผิดกฎหมายในประเทศมาเลเซียโดยไม่มีใบอนุญาต หรือ

ลักลอบทำงานโดยใช้วีซ่านักท่องเที่ยว มักถูกจับกุมและมีความผิดข้อหาทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือใช้วีซ่าผิดประเภทและวัตถุประสงค์ ปรับไม่เกิน 1,000 ริงกิต หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือ ทั้งจำทั้งปรับ และข้อหาเข้าเมืองผิดกฎหมาย โดยไม่มีตราประทับเข้าออก มีโทษปรับไม่เกิน 10,000 ริงกิต หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และบ่อยไม่เกิน 6 ครั้ง การแก้ไขปัญหาระงงานผิดกฎหมาย จะเป็นการช่วยเหลือคนไทยให้ทำงานได้อย่างถูกต้องและไม่ถูกทางการมาเลเซียจับกุม ในฐานะผู้กระทำผิดกฎหมาย

3) มิติด้านสังคม กรณีแรงงานไทยที่ทำงานโดยไม่ถูกกฎหมาย หรือไม่มีใบอนุญาตทำงาน Work Permit จะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์และการคุ้มครองแรงงานต่างชาติในประเทศมาเลเซีย พระราชบัญญัติค่าทดแทนให้แรงงาน ค.ศ. 1952 (workman's Compensation Act 1952) ระบุว่า แรงงานต่างชาติได้รับความคุ้มครองภายใต้พระราชบัญญัติฯ นี้เช่นเดียวกับชาวมาเลเซีย ยกตัวอย่าง เช่น สิทธิประโยชน์จากการประสบอุบัติเหตุนอกเวลาทำงาน กรณีถึงแก่ชีวิตและทุพพลภาพถาวร ได้รับเงินค่าชดเชย 20,000 ริงกิต เป็นต้น การที่แรงงานเข้าสู่กฎหมายอย่างถูกต้อง จะทำให้แรงงานไทยได้รับความคุ้มครอง มีสวัสดิการ และมีความเป็นอยู่ในประเทศมาเลเซียที่ดียิ่งขึ้น

4) มิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างราชอาณาจักรไทยและสหพันธรัฐมาเลเซีย ได้ดำเนินความสัมพันธ์มา 67 ปี มีความสัมพันธ์ที่ดีมาตลอด ตั้งแต่สถาปนาความร่วมมือ การร่วมแก้ขบวนการการค้าการก่อการร้าย ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ จนกระทั่งความร่วมมือในกรอบของประชาคมอาเซียน ปัญหาแรงงานไทยผิดกฎหมายที่เป็นปัญหาสะสมเรื้อรัง หรือปัญหาอาชญากรรมที่อาจตามมา อาจกระทบความสัมพันธ์ทางการทูตที่ดีมาตลอด

5) มิติด้านความมั่นคง จากข้อมูลของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า ระบุว่า ยังมีกลุ่มบุคคลที่อาจมีคดี หรือมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มขบวนการก่อความไม่สงบในพื้นที่ ลักลอบอพยพไปมาระหว่างประเทศไทย และรัฐข้างเคียงของมาเลเซีย ซึ่งโดยมากจะไปอยู่อาศัยกับเพื่อน คนรู้จัก หรือญาติพี่น้องที่ไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้ส่วนหนึ่งเมื่อเข้าไปอยู่ด้วยวิธีผิดกฎหมาย ก็จะเข้าสู่กระบวนการเป็นแรงงานที่ผิดกฎหมาย เช่น แรงงานในร้านอาหารไทย หรือแรงงานในภาคเกษตรกรรม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องวางระบบการจัดการแรงงานไทยให้ถูกกฎหมาย เพื่อที่รัฐไทยจะได้มีข้อมูลบุคคลดังกล่าว

6) มิติด้านงานปกครอง การอพยพย้ายถิ่นฐาน หรือการเข้าไปทำงานด้วยวิธีที่ผิดกฎหมาย เมื่อบุคคลดังกล่าวเข้าไปอยู่อาศัยนาน ๆ มักจะมีบุตรหลานตามมา บุคคลเหล่านี้จะเป็นปัญหาต่อรัฐในการเก็บข้อมูล การจัดทำทะเบียนราษฎร หรือทะเบียนบัตรต่าง ๆ เพราะประชาชนมักจะไม่กล้ามาติดต่อหรือแจ้งต่อราชการ เพราะกลัวจะถูกดำเนินคดี ทำให้มีปัญหามากมาย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ความสำคัญของปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับแรงงานไทยในกิจการร้านตัดผมกึ่งในประเทศมาเลเซีย จำเป็นต้องได้รับการศึกษาถึงสาเหตุปัญหาและอุปสรรค พร้อมทั้ง

ศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาแรงงานไทยผิดกฎหมายในกิจการร้านตัดผมย៉ากุ้ง และนำแรงงานไทยเข้าสู่ระบบและรับการคุ้มครองตามกฎหมายเป็นการเร่งด่วน เพราะหากปล่อยปละละเลย จำนวนคนไทยที่อยู่ในประเทศมาเลเซียในรูปแบบผิดกฎหมายจะมีมากขึ้น และยากต่อการแก้ไขปัญหา และอาจลุกลามไปเป็นปัญหาสำคัญของทั้งรัฐบาลไทยและรัฐบาลมาเลเซียได้

1.2 การวิเคราะห์ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ

การแก้ไขปัญหาแรงงานไทยผิดกฎหมายในกิจการร้านตัดผมย៉ากุ้งในประเทศมาเลเซียมีความสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ และยุทธศาสตร์ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีรายละเอียด ดังนี้

1.2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยดูแลแรงงานไทยยกระดับกลไกดูแลแรงงานไทยให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ส่งเสริมด้านการพัฒนาศักยภาพแรงงานให้เป็นแรงงานฝีมือคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ทั้งนี้ การพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่

1) ต่อยอดอดีต โดยมองกลับไปที่เราท้าวทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่นๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่

2) ปรับปัจจุบัน เพื่อปูทางสู่ออนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต

3) สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางและลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

1.2.2 พระราชบัญญัติการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553

มาตรา 9 (14) ให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอำนาจหน้าที่ร่วมมือกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจอันดีและประสานงาน โครงการ ความร่วมมือ ความช่วยเหลือ และการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กับ

ต่างประเทศ ภายใต้กรอบนโยบายของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรี รวมทั้งแนวทางหรือนโยบายที่กระทรวงการต่างประเทศได้กำหนดไว้

1.2.3 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 การเสริมสร้างความเชื่อมั่นและประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจ ให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ วิถีชีวิตและความต้องการของประชาชน (2) ส่งเสริมและพัฒนาด้านเกษตร ปศุสัตว์ อุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การบริการและระบบโครงสร้างพื้นฐาน (logistic) ส่งเสริมเป็นประชาคมอาเซียน

1.2.4 ข้อเสนอแนะ กพต. ในการประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพต.) ครั้งที่ 5/2565 วันที่ 19 ธันวาคม 2565

ขอให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสานงานกับกระทรวงมหาดไทยของประเทศไทย ในการดำเนินการในเรื่องแรงงานไทยที่ทำงานในประเทศมาเลเซีย โดยเจรจาให้ชัดเจนตามประเด็นที่ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้กล่าวไว้ อาทิ ประเด็นการเพิ่มจำนวน work permit การอ่าน เขียน พูด ภาษาไทย และการออกเอกสารสำคัญ ทั้งนี้ มอบหมายให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ (สมช.) ประสานกับหน่วยงานความมั่นคงประเทศมาเลเซีย แก้ไขปัญหาการถือบัตร 2 สัญชาติ เพื่อให้การดูแลประชาชนได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุม และป้องกันการเกิดปัญหาด้านความมั่นคง และขอให้ทุกภาคส่วนรับทราบทั่วกันว่า รัฐบาลพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบ และพยายามที่จะดูแลประชาชนอย่างทั่วถึง เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน

1.2.5 มติคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพต.) ครั้งที่ 1/2566 วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2566 เรื่อง การแก้ไขปัญหาแรงงานคนไทยที่เดินทางไปประกอบอาชีพในสถานประกอบการร้านอาหารไทยในประเทศมาเลเซีย (เครือข่ายร้านต้มยำกุ้ง)

1) ความเป็นมา ข้อเสนอ รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ประธานกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพต.) ในคราวประชุม ครั้งที่ 4/2565 เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2565 มอบหมายให้ ศอ.บต. เป็นหน่วยงานกลางเดินทางไปพบปะเยี่ยมเยียนคนไทยจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เดินทางไปประกอบธุรกิจร้านอาหารต้มยำกุ้ง และแรงงานไทยภายในร้านอาหาร เพื่อแก้ไขปัญหาแรงงานคนไทยที่เดินทางไปประกอบอาชีพในสถานประกอบการร้านอาหารไทยในประเทศมาเลเซีย (เครือข่ายร้านต้มยำกุ้ง)

2) การดำเนินการ ผู้บริหาร ศอ.บต. ได้เดินทางไปสานสัมพันธ์พบปะเครือข่ายผู้ประกอบการร้านอาหารไทย “ต้มยำกุ้ง” จาก 12 รัฐ ของประเทศมาเลเซีย และแรงงานจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เดินทางไปประกอบอาชีพพนักงานให้บริการอาหาร พ่อครัว-แม่ครัว งานธุรการ และงานอื่น ๆ จำนวนกว่า 1,000 ราย ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้ ศอ.บต. ได้จัดตั้ง

คณะกรรมการอำนวยการและบริหารจัดการการแก้ไขปัญหาการประกอบธุรกิจและการดำเนินชีวิตของคนไทยในร้านอาหารต้มยำกุ้ง ประเทศมาเลเซีย และได้จัดประชุมคณะกรรมการ ฯ ครั้งที่ 1/2566 เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2566 ที่ผ่านมา มีความก้าวหน้าแนวทางการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนทั้ง 8 เรื่อง โดยประเด็นที่สามารถดำเนินการได้ทันที ศอ.บต. ได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว อาทิ การออกหนังสือเดินทาง (passport) ให้กับคนไทยที่เดินทางมาทำงาน และในบางประเด็น อยู่ระหว่างการประสานหน่วยงานเพื่อดำเนินการต่อไป อาทิ การแจ้งเกิด-แจ้งตาย การอำนวยความสะดวกในการออกไปช้อปปิ้งในประเทศมาเลเซีย การขอเพิ่มโควตาและการออกไปอนุญาตให้เข้ามาทำงานในประเทศมาเลเซีย (work permit) อยู่ระหว่างการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระทรวงการต่างประเทศ สำหรับบางประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภายในของประเทศมาเลเซีย

1.2.6 นโยบายนายกรัฐมนตรี ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 26 ปีที่ 2 ครั้งที่ 4 ให้ความสำคัญกับ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ดูแลเรื่องแหล่งเงินทุน และยกระดับอาหารฮาลาล

การแก้ไขปัญหาแรงงานไทยผิดกฎหมายในกิจการร้านต้มยำกุ้งในประเทศมาเลเซีย นั้นสอดคล้องกับแนวทางของยุทธศาสตร์ชาติ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยดูแลแรงงานไทย ซึ่งแรงงานไทยที่ไปทำงานในร้านต้มยำกุ้งในประเทศมาเลเซียส่วนใหญ่เป็นประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงเป็นหน้าที่ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นหน่วยงานสำคัญ ในการร่วมมือช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาแรงงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ร่วมกับต่างประเทศ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาแรงงานไทยผิดกฎหมายในกิจการร้านต้มยำกุ้งในประเทศมาเลเซีย จะเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนใน 3-5 ปีข้างหน้า เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นและประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจ ให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

บทที่ 2

การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและผลการศึกษา

2.1 การกำหนดประเด็นศึกษา

การศึกษานี้ วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาแรงงานไทยผิดกฎหมายในกิจการร้านต้มยำกุ้งในประเทศมาเลเซีย เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาแรงงานไทยที่ผิดกฎหมายในกิจการร้านต้มยำกุ้งในประเทศมาเลเซีย จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ แนวทางการไปทำงานในประเทศมาเลเซียแบบถูกต้องตามกฎหมายด้วยใบอนุญาตทำงานประเภท visa pass (temporary employment) และ การขออนุญาตทำงาน (Work Permit) ของประเทศมาเลเซีย ประกอบกับผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย

- 1) กลุ่มราชการไทยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาแรงงานไทยในกิจการร้านต้มยำกุ้ง
- 2) ผู้แทนผู้ประกอบการร้านอาหารต้มยำกุ้ง
- 3) ผู้แทนแรงงานไทยในกิจการร้านอาหารต้มยำกุ้ง
- 4) ผู้แทนกลุ่มแรงงานที่พียงย้ายเข้าไปทำงานในร้านอาหารต้มยำกุ้ง (บัณฑิตจบใหม่)
- 5) เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองของประเทศมาเลเซีย
- 6) นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 7) ผู้ว่างงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2 การวิเคราะห์ประเด็นศึกษา

สาเหตุที่แรงงานไทยไปทำงานร้านต้มยำกุ้งในประเทศมาเลเซียอย่างไม่ถูกต้องกฎหมายสามารถแบ่งได้ 8 ประการ ดังนี้

2.2.1 สาเหตุปัญหาเศรษฐกิจถิ่นต้นทาง และถิ่นปลายทาง

ความยากจนและการว่างงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเหตุผลหลักของการเคลื่อนย้ายแรงงานจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ เดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซีย เนื่องจากภาวะความยากจนของครอบครัว ค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (330 บาท/วัน) ในขณะที่ประเทศมาเลเซียมีค่าจ้างแรงงานที่สูงกว่าจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประมาณ 50 ริงกิต หรือ (375 บาท) ต่อวัน จนถึง สูงสุด 120 ริงกิต หรือ (900 บาท) ต่อวัน (คิดเป็น 1 ริงกิต เท่ากับ 7.5 บาทไทย) และมีความต้องการแรงงานระดับทักษะต่ำ โอกาสในการหางานจึงมีมากกว่า ทำให้แรงงานไทยใน

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตัดสินใจเดินทางเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซียเป็นจำนวนมากในห้วงปี 2563 ถึง 2565 มีจำนวนแรงงานใหม่ เดินทางเข้าสู่การเป็นแรงงานร้านอาหารต้มยำกุ้ง จากการเก็บข้อมูลของร้านอาหารเฉพาะในเขตเมืองกัวลาลัมเปอร์ เพิ่มขึ้น 12,000 กว่าคน

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแรงงานส่วนเกินจำนวนมาก มาจากภาคเกษตรกรรมที่ไม่สามารถทำงานในพื้นที่ได้ (เพาะปลูก และการเกษตรอื่น ๆ) เนื่องจากภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการขยายตัวน้อย ข้อมูลจากกรอบแผนพัฒนาภาคใต้ชายแดน (พ.ศ. 2566-2570) ระบุว่า สัดส่วนขนาดเศรษฐกิจของภาคใต้ชายแดน มีแนวโน้มลดลง เมื่อเทียบกับ GDP อยู่ที่ร้อยละ 0.8 ส่วนหนึ่งมาจากอุตสาหกรรมของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปขั้นต้น และอยู่ในภาวะหดตัว ในปี 2562 การผลิตภาคอุตสาหกรรม มีมูลค่า 12,537 ล้านบาท หดตัวลงเมื่อเทียบกับปี 2561 ร้อยละ 2.4 โดยอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร แปรรูปยางพารา และ เคมีภัณฑ์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภารกิจแรงงานในภาคอุตสาหกรรม

รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีสัดส่วนน้อย เมื่อเทียบกับรายได้การท่องเที่ยวของประเทศ โดยมีรายได้จากการท่องเที่ยว 1,780 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.6 ของรายได้การท่องเที่ยวในประเทศ โดยจังหวัดยะลามีสัดส่วนรายได้สูงที่สุดในกลุ่ม ร้อยละ 44.2 เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและเมืองชายแดนเบตง ซึ่งเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ทั้งในประเทศ และประเทศเพื่อนบ้าน ขณะที่จังหวัดปัตตานีมีสัดส่วนต่ำที่สุด ร้อยละ 23.0 จึงไม่สามารถเป็นแหล่งรายได้หลักสำหรับแรงงานในพื้นที่ได้

รายได้เฉลี่ยครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ย 19,283 บาทต่อเดือน ต่ำกว่าระดับประเทศที่มีรายได้ 26,018 บาทต่อเดือน และมีอัตราการเพิ่มของประชากรกว่าสองเท่าของประเทศ ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในครอบครัว และหนี้สินครัวเรือนเฉลี่ยจังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มสูงขึ้น เฉลี่ย 95,289 บาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2558 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนี้สิน เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน

ข้อมูลจากการศึกษาของ อารี จำปากลาย พบว่า ผู้ย้ายถิ่นที่ไปทำงานในมาเลเซียสามารถส่งเงินกลับบ้านในสัดส่วนที่สูงกว่าผู้ย้ายถิ่นที่ไปทำงานที่อื่นทั้ง ๆ ที่ส่วนใหญ่เป็นแรงงานระดับล่าง ซึ่งประมาณการว่า มีร้านอาหารไทยในมาเลเซียประมาณ 6,000 ร้าน และมีแรงงานไทยทำงานในร้านต้มยำกุ้ง ประมาณ 90,000 คน มีมูลค่าของรายได้ที่ส่งกลับประเทศไทย ประมาณ 300-400 ล้านบาทต่อเดือน ซึ่งเป็นรายได้สำคัญที่ช่วยบรรเทาความยากจนของครอบครัวผู้ใช้แรงงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นต้นทางได้

ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ นางสุไฮดา ลาวันดา ที่ปรึกษาฝ่ายแรงงานกระทรวงแรงงานรับผิดชอบดูแลแรงงานไทย ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย กล่าวว่า

“ขณะนี้ร้านอาหารไทยในกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ประมาณ 6,000 ร้าน มีแรงงานร้านอาหารไทยในมาเลเซียประมาณ 90,000 คน และมีมูลค่ารายได้ที่ส่งกลับไทยประมาณ

300-400 ล้านบาทต่อเดือน โดยที่เจ้าของร้านขนาดใหญ่ส่งเงินกลับบ้านประมาณ 100,000 บาทต่อเดือน ร้านขนาดเล็กประมาณ 20,000-50,000 บาทต่อเดือน”

ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่หดตัวในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลให้แรงงานไทยเดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ซึ่งส่วนใหญ่จะเข้าสู่ระบบไม่ถูกกฎหมาย เพื่อส่งเงินกลับมายังครอบครัวที่อยู่ในประเทศไทย ซึ่งตราบไต่ที่รัฐบาลยังไม่สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจ หรือโครงสร้างทางเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังไม่สามารถแก้ไขได้ หรือมีบริษัท ห้างร้าน หรือโรงงานใหญ่ ๆ รองรับปัญหาแรงงานเคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศมาเลเซียอย่างไม่ถูกกฎหมายจะยังคงมีอยู่ และหากสามารถแก้ไขปัญหาเชิงเศรษฐกิจได้ จะทำให้แรงงานจบใหม่ สามารถหางานทำในพื้นที่ได้อีกด้วย

2.2.2 สาเหตุจากความยุ่งยาก และค่าใช้จ่ายที่สูงในการทำใบอนุญาตทำงาน (work permit)

สำนักงานแรงงานในประเทศมาเลเซีย ได้ระบุมูลค่าใช้จ่ายตามกฎหมายในการขอใบอนุญาตทำงาน (work permit) สำหรับแรงงานไทยในประเทศมาเลเซีย มีรายละเอียด ดังนี้

1) ค่าธรรมเนียมจ้างแรงงานต่างชาติ (levy) มีอัตราที่แตกต่างกันตามภาคประกอบการที่มาเลเซียอนุญาตให้แรงงานต่างชาติทำงานได้ ปัจจุบันทางการได้กำหนดให้แรงงานต่างชาติเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนนี้ สำหรับแรงงานในร้านต้มยำกุ้งเป็นประเภทบริการ มีค่าใช้จ่าย 1,850 ริงกิต (คิดเป็นเงินไทย 13,875 บาท) มีระยะเวลาของใบอนุญาต 6 เดือน

2) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ประกอบไปด้วย ค่าสติ๊กเกอร์ PL (KS) จำนวน 60 ริงกิต เงินมัดจำ (Bond) 250 ริงกิต และค่าดำเนินการ (Process) 125 ริงกิต รวมเป็น 435 ริงกิต

3) ค่าตรวจสุขภาพกับบริษัท FOMEMA เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับตรวจสุขภาพในมาเลเซียก่อนขอ work permit ในแต่ละปี โดยค่าใช้จ่ายจะมีความแตกต่างกันเล็กน้อยระหว่างแรงงานชายและหญิง คือ แรงงานชายปีละ 190.80 ริงกิต และแรงงานหญิงปีละ 201.40 ริงกิต

4) ประกันเงินทดแทน (FWCS) เป็นเบี้ยประกันรายปี จำนวน 72 ริงกิต (ยังไม่รวมภาษีและค่าธรรมเนียมอื่นๆ) สำหรับคุ้มครองกรณีเสียชีวิตและพิการ กฎหมายกำหนดให้นายจ้างเป็นผู้รับผิดชอบส่วนนี้

5) ประกันสุขภาพ (SPIKPA) เป็นเบี้ยประกันรายปี จำนวน 120 ริงกิต สำหรับเข้ารับการรักษาพยาบาลเป็นผู้ป่วยใน

6) ค่าตรวจสุขภาพในสถานพยาบาลในประเทศไทย

7) ภาษีและค่าธรรมเนียม

ประมาณการค่าใช้จ่ายในการทำใบอนุญาตทำงาน สำหรับบริการในร้านอาหารต่อครั้ง ประมาณ 2,667-2,678 ริงกิต หรือประมาณ 20,970-21,056 บาทต่อครั้ง ไม่รวมค่าตรวจสุขภาพในประเทศไทย ภาษีและค่าธรรมเนียม ในทางปฏิบัตินี้นายจ้างส่วนใหญ่จะออกค่าใช้จ่ายข้างต้น

ทั้งหมดไปก่อน และหักจากรายได้ของลูกจ้างแต่ละเดือน หรือนายจ้างบางรายอาจรับผิดชอบให้ทั้งหมด แต่จะเรียกเก็บเฉพาะกรณีลูกจ้างยกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนด ซึ่งการขอใบอนุญาตทำงาน (work permit) มีอายุ 6 เดือน เป็นเงินจำนวนสูงมาก สร้างภาระทางการเงินพอสมควรสำหรับแรงงานที่ไปทำงานในประเทศมาเลเซีย เนื่องจากเรียกเก็บในราคาเดียวกันในทุกตำแหน่งในร้านอาหาร ซึ่งในหลักความเป็นจริง ทุกร้านอาหารต้มยำกุ้ง จะจ่ายค่าตอบแทนรายเดือนต่างกันตามหน้าที่ความรับผิดชอบ เช่น กู้ก หรือเซฟหลักในครัวจะได้ค่าตอบแทนที่สูงกว่าบริการหรือพนักงานล้างจาน จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการ และแรงงานไทยในร้านต้มยำกุ้งเลือกที่จะไม่ขออนุญาต และทำงานโดยไม่ถูกกฎหมาย

จากการสัมภาษณ์ นางสาวสุไฮดา ลาวันดา ที่ปรึกษาฝ่ายแรงงาน กระทรวงแรงงาน รับผิดชอบดูแลแรงงานไทย ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย กล่าวว่า

“แรงงานเหล่านี้ไม่ได้ทำ work permit อย่างถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูงเกินไป ตกประมาณ 20,000 บาทต่อคนต่อครั้ง โดยมีข้อมูลจากนายกสภาค ผู้ประกอบการร้านอาหารไทยในมาเลเซียยืนยันว่าหากลดค่าใช้จ่ายในการทำ work permit เหลือ 5,000 บาทต่อคนต่อปี จะมีแรงงานไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของแรงงานทั้งหมดยินดีทำใบอนุญาต”

จากการสัมภาษณ์ นายโจเซฟ มะหะ ตัวแทนผู้ประกอบการร้านอาหารไทยในประเทศมาเลเซีย กล่าวว่า

“รูปแบบการเดินทางเข้าไปทำงานของแรงงานมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้าไปทำงานในกรุงกัวลาลัมเปอร์ ของประเทศมาเลเซียนั้น พบว่า แรงงานส่วนใหญ่นิยมใช้ใบเบิกทางผ่านแดนเข้าไปทำงาน รองลงมานิยมใช้หนังสือเดินทาง สำหรับขั้นตอนการจ้างแรงงานต่างชาติของประเทศมาเลเซีย หากเป็นแรงงานระดับสูง นายจ้างจะต้องประกาศรับสมัครคนงานในท้องถิ่นเป็นอันดับแรก โดยประกาศรับสมัครงานทางหนังสือพิมพ์ และหากไม่มีผู้สมัครภายใน 2 สัปดาห์ และเป็นงานในสาขาอาชีพที่ได้รับอนุญาตให้คนต่างชาติทำงานได้ จึงจะสามารถขออนุญาตต่อกระทรวงมหาดไทยของมาเลเซีย เพื่อจ้างแรงงานต่างชาติได้ แต่หากเป็นแรงงานระดับล่างจะสามารถขออนุญาตได้ทันที ในการขออนุญาตนั้น นายจ้างต้องมีหลักฐานเอกสารจากสำนักงานจัดหางานมาเลเซีย ที่แสดงว่าไม่สามารถจัดหางานในท้องถิ่นตามที่นายจ้างต้องการมาประกอบอนุมัติด้วย และเมื่อได้รับอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทยของประเทศมาเลเซียแล้ว นายจ้างต้องนำหลักฐานที่แสดงรายละเอียดคนงาน และตำแหน่งที่ได้รับอนุญาตให้นำเข้าแรงงานไปติดต่อที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เพื่อขออนุมัติวีซ่าประเทศทำงานให้คนงานและชำระเงินประกันค่าวีซ่า ค่าภาษีในการจ้างคนต่างชาติ รวมทั้งทำประกันเงินค่าทดแทนให้กับคนงานด้วย”

จากการสัมภาษณ์ นายยูสมาดิ สาและ เจ้าของร้านอาหาร Sukhumvit restaurant กล่าวว่

“ไม่ใช่แค่จำนวนเงินในการขอใบอนุญาตที่สูง ยังมีขั้นตอนในการติดต่อกับส่วนราชการของมาเลเซียที่มากมายหลายขั้นตอน เพิ่มขึ้นจาก 10 ปีที่แล้วมาก เช่น ผู้ประกอบการต้องมีเอกสารทะเบียนการค้าเพิ่มเติม ซึ่งจะต้องไปดำเนินการกับท้องถิ่นที่ร้านค้าตั้งอยู่ (เดิมมีแต่ทะเบียนร้านอาหาร) ต้องมีที่พักที่มีการจัดห้องพัก ห้องน้ำตามหลักการที่กำหนด (ติดต่อกระทรวงสาธารณสุข) ทำให้มีขั้นตอนที่มากขึ้น กระบวนการขออนุญาตที่นานขึ้น และเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นด้วย”

วิเคราะห์จากข้อมูลจากการศึกษาประกอบการสัมภาษณ์ อาจสรุปได้ว่า สาเหตุหลักที่แรงงานไทยทำงานอย่างผิดกฎหมายในกิจการร้านต้มยำกุ้งในประเทศมาเลเซีย เนื่องจากความยุ่งยากของกระบวนการติดต่อกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และค่าใช้จ่ายสูงในการทำใบอนุญาตทำงาน (work permit) สูง ซึ่งค่าใช้จ่ายดังกล่าวส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ ดังนั้น ผู้ประกอบการ จึงตัดสินใจให้แรงงานไทยอยู่ในสภาพผิดกฎหมาย หากมีการจับกุมเกิดขึ้น ก็จะมีการเสียค่าปรับ หรือการดำเนินการส่งกลับประเทศ และหาแรงงานใหม่ กลับเข้ามาทำงาน

ขั้นตอนที่ประเทศมาเลเซียกำหนดมีความยุ่งยาก มีความจำเป็นต้องติดต่อกับส่วนราชการในหลายส่วน และค่าใช้จ่ายที่ไม่คุ้มค่าต่อการดำเนินการ รวมถึงค่าธรรมเนียมที่สูง จึงเป็นสาเหตุให้ผู้ประกอบการ และแรงงานไทย ไม่เข้าสู่ระบบแรงงานที่ถูกกฎหมาย ปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อผู้ประกอบการร้านอาหารบางราย ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อสวัสดิการที่จำเป็นของแรงงานไทยที่ไม่มีใบอนุญาตทำงาน (work permit) ประกอบกับแรงงานไทยอาจจะไม่ทราบแนวทางการขอใบอนุญาตทำงาน (work permit) จึงทำให้แรงงานกลุ่มดังกล่าวประกอบอาชีพแบบผิดกฎหมายมาตลอด ดังนั้น จึงเป็นประเด็นสำคัญเชิงนโยบายที่รัฐบาล ต้องเร่งเจรจาต่อรองอย่างจริงจัง มีการประชุมติดตามอย่างต่อเนื่อง กำหนดเป็นวาระสำคัญของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหารือขั้นตอนการลดกระบวนการขอใบอนุญาตทำงาน นอกจากนี้ ยังต้องสร้างความเข้าใจให้ผู้ประกอบการ และแรงงาน ตระหนักเข้าใจ และเห็นความจำเป็นของการขอใบอนุญาตทำงานตามกฎหมายที่กำหนด โดยอาจบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อมของแรงงานและผู้ประกอบการ ซึ่งตรงกับบทสัมภาษณ์ นายยูสมาดิ สาและ เจ้าของร้านอาหาร Sukhumvit restaurant กล่าวเพิ่มเติมว่

“หากมีการลดกระบวนการและขั้นตอนในการขออนุญาต และลดค่าใช้จ่ายในการขอใบอนุญาตทำงาน จะเป็นแนวทางที่ผู้ประกอบการหลายๆร้าน สามารถนำแรงงานของตนเอง เข้าสู่ระบบของมาเลเซียได้ และอยากให้ คอ.บต. ให้ความรู้แรงงานเกี่ยวกับกฎหมายในการทำงานในประเทศมาเลเซีย”

2.2.3 สาเหตุจากผู้ประกอบการไทย และแรงงานไทยละเลยการเข้าสู่กระบวนการที่ ถูกกฎหมาย

จากการศึกษาเรื่อง การทำงานอย่างผิดกฎหมายของคนไทยในประเทศมาเลเซีย : แนวทางบริหารจัดการ ได้อธิบายเรื่องข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานไทยที่ถูกจับกุมในประเทศ มาเลเซีย โดยข้อหาที่ถูกจับมากที่สุด คือ ทำงานโดยไม่มีใบอนุญาต หรือใช้วีซ่าผิดประเภทและ วัตถุประสงค์ มีโทษตามมาตรา 39 (b) ของ Immigration Regulation 1963 คือ ปรับไม่เกิน 1,000 ริงกิต หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยประเทศมาเลเซียได้มีการออกมาตรการนิรโทษกรรม ให้กับแรงงานต่างชาติดังกล่าวที่พำนักอยู่ในประเทศมาเลเซีย 30 วัน โดยแรงงานต่างชาติดังกล่าวนี้ จะต้องดำเนินการชำระค่าปรับให้แก่ตรวจคนเข้าเมืองมาเลเซีย รายละเอียด 400 ริงกิต โดยเป็นการเหมาจ่าย ค่าปรับ แรงงานจะไม่ถูกจับกุมแต่แรงงานจะต้องนำหลักฐานการเดินทางกลับประเทศต้นทาง เช่น บัตรโดยสารเครื่องบิน แสดงต่อเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองในรัฐที่ตนอาศัยอยู่ (อรรถพงษ์ พันธุ์รัตน์, 2560)

จากการสัมภาษณ์ นางรอป๊ะ เจ๊ะอาแว เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง ประเทศ มาเลเซีย กล่าวว่า

“ปัญหาที่พบ คือ แรงงานไทยยังใช้ประโยชน์จากการนิรโทษกรรมจำนวนน้อย เนื่องจากอาจกลัวการถูกจับกุม หรือบางส่วนใช้วิธีการเดินทางออกนอกประเทศมาเลเซียทุก 30 วัน หรือบางส่วนใช้บริการนายหน้าชาวมาเลเซียที่รับเดินเรื่องในการประทับตราเข้าออกในหนังสือ เดินทาง โดยเจ้าตัวไม่ต้องเดินทางไปด่านตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งกรณีดังกล่าวจะถูกจับกุมในระหว่าง เดินทางกลับประเทศไทยที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองประเทศมาเลเซีย ตามความผิดมาตรา 56 (1) (I) คือ ใช้ตราประทับเข้าออกปลอมหรือใช้ใบอนุญาตทำงานปลอม มีโทษปรับไม่เกิน 10,000 ริงกิต จำคุกไม่ เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ”

สำนักแรงงานในประเทศมาเลเซีย ได้มีการดำเนินโครงการปรับเทียบ เพื่อทำงาน ถูกกฎหมาย 2.0 (Labour Recalibration 2.0) ซึ่งเป็นโครงการพิเศษของประเทศมาเลเซีย เพื่อจัด ระเบียบคนเข้าเมืองผิดกฎหมายในประเทศ ให้กลายเป็นแรงงานต่างชาติที่สามารถจ้างงานได้อย่าง ถูกต้องตามกฎหมาย (ระยะเวลาดำเนินโครงการ 27 มกราคม-31 ธันวาคม 2566) ซึ่งศูนย์อำนวยการ บริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้กำชับผู้แทนสมาคมร้านค้าต้มยำกุ้งประชาสัมพันธ์ให้นายจ้างจ้าง แรงงานไทยอย่างถูกกฎหมาย แต่ยังไม่สามารถนำแรงงานไทยผิดกฎหมายเข้าสู่ระบบได้อย่างสมบูรณ์

จากการสัมภาษณ์ นางสุไฮดา ลาวันดา ที่ปรึกษาฝ่ายแรงงาน กระทรวงแรงงาน รับผิดชอบดูแลแรงงานไทย ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย กล่าวว่า

“ปัจจุบันแรงงานไทยที่ทำงานอยู่ในร้านอาหารไทยในประเทศมาเลเซียกว่า 90,000 คนนั้น ทางกรมไทย และมาเลเซียไม่ทราบว่าคนเหล่านี้ชื่ออะไร มาจากไหน อยู่ที่ไหน เพราะแรงงาน

เหล่านี้ไม่ได้ทำ work permit อย่างถูกต้องตามกฎหมาย สาเหตุของแรงงานที่ไปทำงานอย่างผิดกฎหมาย เป็นผลสืบเนื่องจากวัฒนธรรมความเคยชินที่ปฏิบัติต่อกันมา คือเดินทางเข้าไปลักลอบทำงาน ทั้ง ๆ ที่ปัจจุบันการอำนวยความสะดวกในเรื่องของการบริการทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการไปทำงานต่างประเทศอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และพัฒนาระบบจัดส่งแรงงานดีขึ้นกว่าเดิมแล้ว”

ดร. นิพัทธ์ สุไลมาน อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ด้านเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นผู้ทำวิจัยเรื่องแรงงานไทยในประเทศมาเลเซีย กล่าวว่า

“ปัญหาของแรงงานไทยในประเทศมาเลเซีย คือ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตที่สูงมาก ควรเปิดการเจรจาหลายรายปี และค่าธรรมเนียม work permit จากเดิมที่ต้องจ่ายปีละประมาณ 20,000 บาทต่อคนต่อปี บางตำแหน่งในร้านค้าจ้างไม่สูงพอ จึงไม่คุ้มทุนที่นายจ้างจะดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งอาจจะเป็นแนวทางที่รัฐบาลทั้งสองประเทศต้องมาคุยกันอย่างจริงจัง”

จึงกล่าวได้ว่าแรงงานไทยบางรายเคยชินกับการเลี่ยงกฎหมาย บางรายกลัวที่จะเข้าร่วมโครงการนิรโทษกรรมกับทางประเทศมาเลเซีย เนื่องจากเกรงว่าจะถูกจับกุม บางรายหลีกเลี่ยงโดยการเดินทางออกนอกประเทศมาเลเซียทุก ๆ 28 วัน หรือบางรายไม่เดินทางกลับประเทศไทยจริง แต่จ้างนายหน้าเดินทางไปประทับตราเข้าออก ซึ่งลักษณะนี้มักถูกจับกุมข้อหาใช้ตราประทับเข้าออกปลอมหรือใช้ใบอนุญาตทำงานปลอม นอกจากนี้แล้ว ผู้ประกอบการร้านต้มยำกุ้งชาวไทย หลีกเลี่ยงการจดทะเบียนธุรกิจตามกฎหมายประเทศมาเลเซีย สาเหตุมาจากค่าธรรมเนียมและขั้นตอนระบบราชการที่กำหนดไว้หลายขั้นตอน จึงทำให้เป็นการยากที่ลูกจ้างจะถูกกฎหมาย

ปัญหาการทำงานอย่างไม่ถูกกฎหมาย เป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาเป็นระยะเวลานาน ผู้ประกอบการและแรงงานไทย มีความตั้งใจที่จะละเลยการเข้าสู่กระบวนการที่ถูกกฎหมายตามแนวทางที่ประเทศมาเลเซียกำหนด อันเนื่องมาจากขั้นตอนทางราชการ และภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องรับผิดชอบ ดังนั้น หากสามารถทำความเข้าใจ สร้างความตระหนัก และปฏิบัติตามข้อกำหนดที่กำหนดจะสามารถลดปัญหาแรงงานไทยผิดกฎหมายได้ สาเหตุที่กล่าวมาข้างต้นอาจสรุปได้ว่า สาเหตุสำคัญมาจากตัวบุคคล (human factor) ทั้งผู้ประกอบการและแรงงานที่ตั้งใจจะไม่ทำให้ถูกต้องตามกฎหมายที่กำหนด หากรัฐบาลสามารถเจรจาต่อรองในการลดกระบวนการขั้นตอน และลดค่าใช้จ่ายในการขอใบอนุญาตทำงาน น่าจะเป็นแนวทางที่ดีต่อผู้ประกอบการ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุที่แรงงานไทยเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ปัจจัยหนึ่งมาจากสถานะทางการเงินของแรงงานเอง ทำให้แรงงานไทยดังกล่าวไม่มีแรงจูงใจมากพอที่จะขอใบอนุญาตแรงงานที่ถูกกฎหมาย

ในขณะที่แรงงานรุ่นใหม่ มีความพร้อมที่จะเข้าสู่ระบบที่ถูกกฎหมาย หากรัฐบาลเข้ามาดูแลเรื่องค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่างๆ จากการสัมภาษณ์ นางสาวอาอีดะ เกษธานี แรงงานไทยที่เพิ่งเข้าสู่การเป็นแรงงานร้านต้มยำกุ้ง กล่าวว่า

“ขณะนั้นตนเป็นแรงงานในร้านอาหารลาล่า ประเทศมาเลเซีย ไม่มีใบอนุญาตทำงาน เนื่องจากค่าธรรมเนียมที่สูง และไม่เข้าใจระบบขั้นตอนการขอใบอนุญาต จึงตัดสินใจไม่ทำใบอนุญาตทำงาน และเดินทางไปกลับทุก 28 วัน ง่ายและประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่า แต่หากรัฐบาล หรือ คอ.บต. มีแนวทางช่วยเหลือเรื่องเงิน จะเป็นประโยชน์มาก ตนและเพื่อนอีกหลายคน พร้อมเข้าสู่ระบบที่ถูกกฎหมาย จะได้ไม่ต้องกลัวการถูกจับกุม”

ดังนั้น หากรัฐบาลไทย สามารถเจรจาต่อรองค่าใช้จ่ายและการลดกระบวนการขั้นตอนในการขอใบอนุญาตได้ หรือมีแหล่งงบประมาณในการช่วยเหลือกลุ่มแรงงานจบใหม่ที่เดินทางไปประกอบอาชีพในมาเลเซียได้ น่าจะสามารถแก้ปัญหาที่เป็นอยู่ได้

2.2.4 สาเหตุความมั่นคงและปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 จนกระทั่งปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อจังหวัดชายแดนภาคใต้ในวงกว้าง ทำให้เกิดปัญหาหลายด้าน อาทิ ปัญหาเด็กกำพร้า ปัญหาการขาดผู้นำครอบครัว ปัญหาการว่างงาน ปัญหาความยากจน เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน ได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตที่ปกติสุข จนเกิดความรู้สึกไม่มั่นคงในชีวิต ขณะที่บางครอบครัวและบางคนถูกเฟื่องเสียงจากทางราชการภายใต้ปฏิบัติการด้านความมั่นคง หรือกลุ่มบุคคลที่มีคติหรือความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ตนมีความกังวลว่าตัวเองและครอบครัวถูกคุกคาม ทำให้เป็นตัวเร่งให้เกิดการเคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศมาเลเซียมากขึ้น (พรพันธุ์ และศุภรัตน์, 2552)

สาเหตุนี้ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเศรษฐกิจในพื้นที่ ทำให้คนในพื้นที่ต้องเดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ขณะเดียวกันสาเหตุจากความมั่นคงและความไม่สงบในพื้นที่ ส่งผลให้มีกลุ่มเสี่ยง หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง เลือที่จะเดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซียอย่างผิดกฎหมาย เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบจากภาครัฐทั้งประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย

ซึ่งในกรณีดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ผู้ที่ถูกเฟื่องเสียงจากทางราชการนั้น หากเดินทางไปประเทศมาเลเซีย เพื่อเป็นแรงงานในประเทศมาเลเซีย รวมถึงในร้านต้มยำกุ่ม ย่อมมีโอกาสที่จะเดินทางเข้าประเทศและทำงานอย่างผิดกฎหมาย โดยเดินทางผ่านช่องทางธรรมชาติ เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบจากภาครัฐทั้งสองประเทศ จึงเป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ทำให้มีแรงงานไทยผิดกฎหมาย มีจำนวนมากขึ้น

2.2.5 สาเหตุจากปัจจัยเสริมจากปัญหาทางสังคมและเหตุผลส่วนตัวของแรงงาน

จากการศึกษาการส่งเงินกลับบ้านของงานไทยเชื้อสายมลายูจากประเทศมาเลเซียสู่จังหวัดชายแดนใต้ พบว่า บางครอบครัวส่งบุตรหลานไปทำงานที่ประเทศมาเลเซีย เพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ หรือบางครอบครัวประสงค์ที่จะเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ จึงตัดสินใจเดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซีย

จากการสัมภาษณ์ นางสาวยุสรา อมะ แรงงานไทยที่ตัดสินใจเข้าสู่การเป็นบริกรร้านต้มยำกุ้ง เมื่อปี 2566 กล่าวว่า

“ตั้งแต่สำเร็จการศึกษาในปี 2563 จนถึง 2565 ตนและเพื่อนอีก 4 คน ว่างงานมาตลอด พยายามสอบบรรจุเข้ารับราชการ แต่ก็สอบไม่ได้ และพยายามหางานในพื้นที่ ก็ไม่มีร้าน หรือบริษัทใหญ่ ๆ รองรับ ดังนั้น ตนและเพื่อน จึงตัดสินใจมาทำงานที่ร้านอาหารในมาเลเซีย ซึ่งทำงานมาเกือบ 2 ปี แล้ว สามารถเลี้ยงตนเอง และส่งเงินกลับไปให้ครอบครัวได้ จึงคิดว่าจะทำงานที่นี้ไปก่อนสักระยะหนึ่ง ในส่วนของใบอนุญาตแรงงาน ขณะนี้ ยังไม่ทำ เนื่องจากค่าใช้จ่ายที่สูงมาก ซึ่งตน และเพื่อน ยินดีที่จะทำใบอนุญาตประกอบแรงงานตามกฎหมายกำหนด หากรัฐบาลไทย ช่วยเหลือเรื่องค่าใช้จ่ายในการของใบอนุญาต เพราะต้องการสวัสดิการที่ดี และเพื่อเป็นหลักประกันในกรณีเจ็บป่วยเข้าโรงพยาบาล”

ดังนั้น ปัจจัยสำคัญ คือ สถานะทางการงานและการเงินที่มั่นคงในประเทศไทย เมื่อตลาดแรงงานในพื้นที่ไม่สามารถรองรับผู้ว่างงานในพื้นที่ได้ ประเทศเพื่อนบ้าน จึงเป็นจุดหมายสำคัญในการเดินทางออกไปหางาน โดยเฉพาะร้านอาหารไทยในประเทศมาเลเซีย ถือเป็นจุดหมายสำคัญของแรงงานไทยจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยสาเหตุของความสะดวกในการเดินทาง วิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกัน และปัจจัยเสริมทางวัฒนธรรม

2.2.6 สาเหตุและปัจจัยเสริมจากวัฒนธรรม

เอกลักษณ์ความเป็นอาหารไทย แต่ยังคงรสชาติมีหลาย ของคนไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นรสชาติที่เป็นที่นิยมของคนมาเลเซีย ส่งผลให้ประเทศมาเลเซีย มีความต้องการแรงงานไทยจากจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนมากเข้าสู่ธุรกิจร้านอาหาร ซึ่งเป็นที่ทราบกันในชื่อ “ร้านต้มยำกุ้ง” ในอดีตการเคลื่อนย้ายแรงงานไทยจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไปสู่ธุรกิจร้านอาหาร ในประเทศมาเลเซียไม่เข้มงวด ทำให้มีแรงงานไทยเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซียจำนวนมากจากการเดินทางเข้าประเทศมาเลเซียในหลายช่องทาง ทั้งถูกกฎหมาย และผิดกฎหมาย แรงงานไทยหลายคนเริ่มต้นการทำงานในร้านอาหารจนสามารถเป็นผู้ประกอบการในประเทศมาเลเซียได้ สามารถส่งเงินมาให้ครอบครัวใช้จ่าย อีกทั้งยังเป็นการช่วยแก้ปัญหาการว่างงานของคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

จากการสัมภาษณ์ นางสาวฮาซานะ ฆะ ผู้ประกอบการร้านอาหารไทย (ร้านต้มยำกุ้ง) ในประเทศมาเลเซีย กล่าวว่า

“คนมาเลเซียชอบอาหารไทยอยู่แล้ว ยิ่งทำอร่อย ยิ่งขายดี คนมาเลย์ มักจะพูดเสมอว่าร้านอาหารของเรา คือ ครีวของคนมาเลย์”

ดังนั้น วิเคราะห์ได้ว่า ตราบไต่ที่ยังมีอุปสงค์ต่อแรงงานไทยในประเทศมาเลเซียอยู่ ย่อมส่งผลให้แรงงานไทยมีโอกาสนำเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซียมากยิ่งขึ้น ซึ่งหมายความว่า ก็ยังมีความเสี่ยงในการมีแรงงานไทยทำงานผิดกฎหมายมากยิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน

2.2.7 สาเหตุจากการมีเครือข่ายในการย้ายถิ่น

แม้ว่าสาเหตุหลักในการตัดสินใจเดินทางเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซียอย่างไม่ถูกกฎหมายของแรงงานไทย สาเหตุหลัก คือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ แต่อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนย้ายแรงงานไทยไปทำงานที่ประเทศมาเลเซียไม่สามารถเกิดขึ้นได้ หากไม่มีการเครือข่ายของแรงงานในประเทศไทยและในประเทศมาเลเซีย

จากการสัมภาษณ์ นายพาราฮาน อาแซ แรงงานในร้านอาหารต้มยำกุ้ง กล่าวว่า

“ตนมาเป็นบริกรที่ร้านอาหาร จากการชักชวนของเพื่อน ซึ่งมีญาติ เป็นเจ้าของร้านอาหารในกัวลาลัมเปอร์ เมื่อมาถึงด้วยความที่เป็นพี่เป็นน้องสามารถทำงานได้อย่างสบายใจ และทำงานจนถึงวันนี้”

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า แรงงานไทยพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะเชื้อสายมลายูทุกคนเดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซียด้วยความช่วยเหลือ และพึ่งพาการใช้เครือข่ายการย้ายถิ่นเพื่อเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซียของพวกเขาเอง ได้แก่ สมาชิกในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อน หรือคนในหมู่บ้าน เป็นผู้ช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการหางาน และเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย

2.2.8 ความต่อเนื่องของนโยบายรัฐบาลต่อการแก้ไขปัญหาแรงงานไทยในมาเลเซีย

การแก้ไขปัญหาแรงงานไทยในประเทศมาเลเซียให้เข้าสู่ระบบที่ถูกกฎหมาย รัฐบาลในหลายสมัยต่างพยายามแก้ไขปัญหา มีการเจรจาทันทีกับรัฐบาลของประเทศมาเลเซีย แต่อาจจะขาดความต่อเนื่อง หรือการติดตามการแก้ไขปัญหาอย่างใกล้ชิด ข้อมูลจากศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า รัฐบาลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึง 2563 ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และมีการเดินทางไปร่วมหารือกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องอยู่หลายครั้ง และการเจรจาอาจจะสะดุดหยุดลงจากการเปลี่ยนผ่านของนโยบายของแต่ละรัฐบาล

เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2558 รัฐบาล โดย พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ, ผู้แทน ศอ.บต. และผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ ได้เดินทางไปหารือกับกระทรวงแรงงานของประเทศมาเลเซีย เพื่อหารือแนวทางลดราคาค่าใช้จ่ายในการทำใบอนุญาตทำงาน (work permit) โดยขอให้มีการลดค่าธรรมเนียมในการขอใบอนุญาตทำงานที่แตกต่างกันในแต่ละตำแหน่งอาชีพ ซึ่งกระทรวงแรงงานของมาเลเซียได้รับหลักการ และจะได้นำเรื่องไปพิจารณาในระดับนโยบายต่อไป แต่จากการศึกษาข้อมูลกระทั่งปัจจุบัน ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องการลดขั้นตอนและการลดค่าธรรมเนียมในการทำ

ใบอนุญาตทำงาน (work permit) ซึ่งหากรัฐบาลสามารถดำเนินการได้ จะนำแรงงานเข้าสู่ระบบที่ถูกต้องตามกฎหมายได้มากขึ้น

2.3 สรุปผลการศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ต้นเหตุสำคัญของปัญหาแรงงานไทยผิดกฎหมายในกิจการร้านต้มยำกึ่งในประเทศมาเลเซีย มาจากสาเหตุเศรษฐกิจถดถอยในต้นทางจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อประชาชนในพื้นที่ประสบปัญหายากจน อัตราว่างงานที่เกิดขึ้นจำนวนมาก โครงสร้างทางเศรษฐกิจในพื้นที่ไม่สามารถรองรับความต้องการของแรงงานได้ จึงเป็นที่มาของการอพยพไปหางานทำในต่างประเทศ และเมื่อไปเป็นแรงงานในประเทศมาเลเซีย ส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานในร้าน อาหารไทย หรือร้านต้มยำกึ่ง ก็จะประสบกับสาเหตุจากความยุ่งยากจากขั้นตอนของทางราชการ การติดต่อติดต่อหน่วยราชการจำนวนมากหลายหน่วย การเตรียมเอกสารมากมายและค่าใช้จ่ายในการขออนุญาตทำงาน (work permit) ที่ค่อนข้างสูง จึงทำให้ผู้ประกอบการไทย และแรงงานไทย ละเลย หรือตั้งใจที่จะไม่ดำเนินการตามข้อกำหนดที่กำหนด ในขณะที่ยังมีแรงงานบางกลุ่มที่มีความต้องการให้รัฐบาลไทยเข้ามาต่อรองกับรัฐบาลประเทศมาเลเซีย ในกระบวนการขั้นตอนติดต่อ และการเจรจาลดค่าใช้จ่ายในการขอใบอนุญาตทำงาน เพื่อที่จะได้เข้าสู่แรงงานที่ถูกกฎหมาย และได้รับสวัสดิการต่าง ๆ นอกจากนี้ อีกหนึ่งแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้แรงงานไทยเดินทางไปประกอบอาชีพในประเทศมาเลเซีย มาจากสาเหตุความมั่นคง และปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ทำให้มีคนไทยบางส่วนต้องหนีเข้าไปในต่างประเทศ เพื่อความปลอดภัยจากการจับกุม หรือสอดส่องจากทางราชการ และด้วยการมีชนบทธรรมนิยม วัฒนธรรม ประเพณี และศาสนาที่คล้ายคลึงกัน จึงมีจำนวนแรงงานไทยเดินทางไปประกอบอาชีพในประเทศมาเลเซียเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกหนึ่งประเด็นที่ไทยควรจะนำมาดำเนินการโดยเร่งด่วน คือ การเตรียมความพร้อมของแรงงาน การสร้างการตระหนักรู้ และสร้างความเข้าใจในข้อกำหนดของประเทศมาเลเซียที่กำหนดแก่แรงงานไทยทั้งที่อยู่ในประเทศมาเลเซียแล้ว หรือแรงงานที่กำลังจะเข้าสู่ระบบ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามข้อกำหนดอย่างถูกต้อง และไม่เกิดปัญหาตามมาในที่สุด

จากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีแนวทางการแก้ไขที่สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

2.3.1 มาตรการด้านเศรษฐกิจ

นโยบายการสร้างงานให้เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น เช่น อุตสาหกรรมเกษตรและการแปรรูปอาหาร เพื่อสร้างงาน สร้างการลงทุนที่เพิ่มมากขึ้น และลดแรงจูงใจในการย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ภายใต้มาตรการส่งเสริมการลงทุน เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนพัฒนาพื้นที่บริเวณชายแดนที่เชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียน เช่น การส่งเสริมเขตพัฒนาเศรษฐกิจ

พิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ (SEZ) หรือ Special Economic Zone ซึ่งเป็นนโยบายที่มีอยู่แล้ว แต่ยังไม่เป็นรูปธรรม โดยเสนอให้พัฒนาให้เกิดการลงทุนในภาคเกษตรกรรม การประมง และ เขตนิคมอุตสาหกรรม และสนับสนุนการลงทุนในโรงงานแปรรูปอาหารที่ใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่น เช่น การแปรรูปผลไม้ เนื้อสัตว์ และการผลิตอาหารสำเร็จรูป ซึ่งจะช่วยสร้างงาน ในท้องถิ่น และเพิ่มมูลค่า ให้กับวัตถุดิบท้องถิ่น โดยให้สิทธิพิเศษด้านภาษีและการสนับสนุนทางธุรกิจแก่บริษัทที่ลงทุน นอกจากนี้ อาจจัดทำข้อตกลงการค้าชาย การแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี และการจัดกิจกรรมการค้ากับ ประเทศมาเลเซีย พร้อมกับพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ชายแดนที่เชื่อมต่อกับประเทศมาเลเซีย เพื่อความสะดวก ในการขนส่ง และการค้า นอกจากนี้ ยังมีเขตนิคมอุตสาหกรรมฮาลาลในพื้นที่จังหวัดปัตตานี และ จังหวัดนราธิวาส ที่รัฐบาลอาจจะมีการส่งเสริมการลงทุน หรือมาตรการด้านภาษี เพื่อจูงใจให้ ผู้ประกอบการมาลงทุน ก่อให้เกิดการสร้างงาน และสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ รวมถึงการสร้างงาน ให้กับคนในพื้นที่ผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศที่สำคัญ ๆ เช่น IMT-GT ซึ่งเป็นการส่งเสริม ความร่วมมือด้านการผลิต และการลงทุนของประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย และประเทศอินโดนีเซีย อาจจะดำเนินการผลักดันให้มีการลงทุนผ่านโครงการสำคัญ ๆ ในพื้นที่ เพื่อเป็นอีกหนึ่งแนวทาง ในการสร้างโอกาสให้แรงงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีความร่วมมือ ด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ชายแดนไทย มาเลเซีย (JDS) ที่ไทยอาจจะส่งเสริมการท่องเที่ยวและ การค้าชายแดนระหว่างสองประเทศ เพื่อให้เกิดการจ้างงาน และรายได้มากขึ้น

2.3.2 มาตรการด้านความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย

นโยบายการลดค่าธรรมเนียมนิยม และปรับปรุงกระบวนการขอใบอนุญาตทำงาน โดยเจรจากับรัฐบาลมาเลเซีย เพื่อลดค่าธรรมเนียมนิยมในการขอใบอนุญาตทำงานสำหรับแรงงานไทย ในระยะแรกสำหรับกลุ่มแรงงานด้านบริการ (ร้านตัดผม กัญ และร้านนวด) ซึ่งเป็นกลุ่มแรงงานที่มี จำนวนมากที่สุด จากนั้นจึงขยายผลไปสู่แรงงานไทยที่ทำงานในด้านอื่น ๆ และปรับปรุงกระบวนการ ให้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยอาจจัดให้มีการหารือให้มีการจัดตั้งหน่วยงานที่มีลักษณะศูนย์บริการร่วม หรือศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (one stop service) ที่สามารถให้แรงงานไทยยื่นเอกสาร เพื่อประกอบ ในการขอใบอนุญาตผ่านศูนย์บริการเพียงจุดเดียว เพื่อลดความซ้ำซ้อนต่าง ๆ นอกจากนี้ การสร้าง ความร่วมมือกับรัฐบาลมาเลเซีย อาจกำหนดให้มีการเจรจากับรัฐบาลมาเลเซีย เพื่อจัดทำข้อตกลง ความร่วมมือในการลดค่าธรรมเนียมนิยมขอใบอนุญาตทำงานและปรับปรุงกระบวนการให้เร็วขึ้น รวมถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อปราบปรามการข้ามแดนอย่างผิดกฎหมาย และร่วมกันพัฒนามาตรการ สนับสนุนแรงงานไทยที่ทำงานในมาเลเซียอย่างถูกกฎหมาย โดยอาจมีรายละเอียดการเจรจา ดังนี้

1) การลดค่าธรรมเนียมนิยมใบอนุญาตทำงาน โดยขอให้รัฐบาลมาเลเซียพิจารณา ลดค่าธรรมเนียมนิยมใบอนุญาตทำงาน เพื่อช่วยลดภาระทางการเงินสำหรับแรงงานไทย

2) ขอให้รัฐบาลมาเลเซียปรับปรุง และเร่งรัดกระบวนการขอใบอนุญาตทำงาน เช่น การลดระยะเวลาในการพิจารณาและอนุมัติ เป็นต้น

3) จัดตั้งฐานข้อมูลร่วมสำหรับการติดตามสถานะของแรงงานที่ข้ามแดน รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับการอนุญาตและการทำงานที่ผิดกฎหมาย

2.3.3 มาตรการด้านการช่วยเหลือทางการเงิน (financial support)

การสนับสนุนทางการเงิน แก่แรงงานที่ต้องการทำงานในต่างประเทศอย่างถูกกฎหมาย เช่น การให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำหรือเงินกู้ระยะสั้น เพื่อใช้ในการขอใบอนุญาตทำงาน โดยประสานความร่วมมือร่วมกับธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ในการออกมาตรการสินเชื่อส่วนบุคคลสำหรับแรงงานที่ไปทำงานในประเทศมาเลเซีย โดยอาจกำหนดเงื่อนไขของการขอสินเชื่อ คือ หลักฐานการขออนุญาตทำงานอย่างถูกกฎหมายในประเทศมาเลเซีย นอกเหนือจากการให้สินเชื่อ ควรมีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่แรงงานในเรื่องการวางแผนการเงินและการจัดการรายได้ เพื่อให้แรงงานสามารถใช้เงินที่ได้รับจากการทำงานในต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ อาจดำเนินการจัดตั้งระบบการติดตาม และประเมินผลการใช้เงินกู้ของแรงงาน เพื่อให้แน่ใจว่าเงินกู้ถูกใช้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดและแรงงานสามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามเงื่อนไขที่ตกลงไว้ โดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้จะเป็นผู้ประสานงานร่วมกับธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยในการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้แรงงานรับรู้ถึงโครงการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำนี้ และวิธีการขอสินเชื่อ รวมถึงความสำคัญของการทำงานอย่างถูกกฎหมาย และอำนวยความสะดวกไปยังพื้นที่ชนบทห่างไกล เพื่อให้ข้อมูลและคำปรึกษาเกี่ยวกับสินเชื่อ รวมถึงการขอใบอนุญาตทำงานในประเทศมาเลเซีย เพื่อให้แรงงานในพื้นที่นั้นได้รับโอกาสเข้าถึงบริการอย่างทั่วถึง

2.3.4 มาตรการด้านความมั่นคง

การบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดในการปราบปรามการข้ามแดนอย่างผิดกฎหมาย และการดำเนินคดีกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขนส่งแรงงานผิดกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกระทำผิดฐานทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือใช้วีซ่าผิดประเภทและวัตถุประสงค์ ตามมาตรา 39 (b) ของ immigration regulations 1963 ความผิดฐานไม่มีเอกสารเดินทางหรือไม่มีตราประทับเข้าออก ตามมาตรา 6 (1) (c) ของ immigrations act 1959/1963 ความผิดฐานพำนักในประเทศมาเลเซียเกินกำหนด ตามมาตรา 15 (1) (c) ของ immigrations act 1959/1963 ความผิดฐานใช้ตราประทับเข้าออกปลอม หรือใช้ใบอนุญาตทำงานปลอม ตามมาตรา 56 (1) (i) ของ immigrations act 1959/1963 ซึ่งเป็นความผิดหลักที่แรงงานไทยผิดกฎหมายในกิจการร้านตัดผมใน ประเทศมาเลเซียมักถูกดำเนินคดี ผ่านการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศไทย และมาเลเซียในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและปราบปรามการค้ามนุษย์ และการขนส่งแรงงานผิดกฎหมาย ผู้ที่จะมีบทบาทสำคัญคือหน่วยงานความมั่นคงของทั้งสองประเทศ

ที่จะขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ โดยการดำเนินการ เช่น จัดตั้งคณะกรรมการร่วมด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ และการขนส่งแรงงานผิดกฎหมาย ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากทั้งสองประเทศ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และองค์กรพัฒนาเอกชน กระทรวงการต่างประเทศอาจเจรจาเพื่อทำข้อตกลงทวิภาคีที่เน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ และการประสานงานในการปฏิบัติการปราบปรามเครือข่ายการค้ามนุษย์และขนส่งแรงงานผิดกฎหมาย รวมถึงผลักดันการจัดตั้งศูนย์ประสานงานร่วมระหว่างสองประเทศ ที่มีบทบาทในการแลกเปลี่ยนข้อมูลแบบเป็นปัจจุบันและการประสานงานในการดำเนินการต่าง ๆ

2.3.5 มาตรการด้านสังคม

1) การสร้างแรงจูงใจในการทำงานอย่างถูกกฎหมาย ส่งเสริมให้แรงงานไทยในมาเลเซียทำงานอย่างถูกกฎหมาย โดยการให้สิทธิประโยชน์ การคุ้มครองทางกฎหมาย และการเข้าถึงสวัสดิการสังคมที่อยู่นอกเหนือเรื่องเงินชดเชย และเงินทดแทน ในพระราชบัญญัติการคุ้มครองสิทธิประโยชน์คนงาน 1952 (workman's compensation act 1952) ของประเทศมาเลเซีย เช่น สวัสดิการด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต เพิ่มสวัสดิการด้านการฝึกอบรม และพัฒนาทักษะให้กับแรงงานต่างชาติ เพื่อให้แรงงานต่างชาติรวมถึงแรงงานไทยมีโอกาสพัฒนาทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน และสามารถเพิ่มรายได้ในอนาคต สวัสดิการการให้คำปรึกษาด้านกฎหมายและการเงินสำหรับแรงงานต่างชาติ เพื่อให้พวกเขาได้รับคำแนะนำที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์และการจัดการทางการเงิน และสวัสดิการการคุ้มครองในกรณีเหตุการณ์ฉุกเฉินเพิ่มการคุ้มครองในกรณีเกิดภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว หรือสถานการณ์ฉุกเฉินอื่น ๆ ที่อาจทำให้แรงงานไม่สามารถทำงานได้ชั่วคราว โดยอาจได้รับค่าชดเชยในช่วงเวลานั้น เป็นต้น

2) การให้ข้อมูลและคำแนะนำจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษา และข้อมูลสำหรับแรงงานที่ต้องการทำงานในต่างประเทศ เพื่อให้เข้าใจกระบวนการขอใบอนุญาตทำงานและความสำคัญของการทำงานอย่างถูกกฎหมาย โดยจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาและข้อมูลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีแรงงานที่ต้องการไปทำงานในประเทศมาเลเซียเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ ศูนย์ดังกล่าวควรมีการเชื่อมต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวงแรงงาน กรมการจัดหางาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออกใบอนุญาต และการคุ้มครองแรงงานในต่างประเทศ จัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญในการให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย แนะนำกระบวนการขอใบอนุญาตทำงาน และข้อกำหนดทางกฎหมายของประเทศที่แรงงานต้องการไปทำงาน รวมถึงการทำงานอย่างถูกกฎหมาย เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกเอารัดเอาเปรียบ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการสมัครงานกับนายจ้างที่ถูกกฎหมาย การเตรียมเอกสารที่จำเป็น รวมถึงการฝึกอบรมทักษะที่จำเป็น และให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ และการคุ้มครองที่แรงงานมีสิทธิ์

ได้รับทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น ประกันสังคม ประกันสุขภาพ และสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือหากเป็นแรงงานที่ถูกกักขัง เป็นต้น

บทที่ 3

ข้อเสนอ

3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการแก้ไขปัญหาแรงงานไทยที่ผิดกฎหมายในกิจการร้านตัดผมกึ่งในประเทศมาเลเซีย สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประการสำคัญ คือ (1) ข้อเสนอเชิงนโยบายมาตรการด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจ สร้างโอกาส สร้างงาน สร้างรายได้ ลดอัตราการว่างงาน การสร้างแรงจูงใจ และดึงแรงงานให้ทำงานภายในประเทศ เพราะหากเกิดการจ้างงานสร้างรายได้ในพื้นที่ ประชาชนก็ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ และ (2) ข้อเสนอเชิงนโยบายมาตรการด้านความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย เพื่อสนับสนุนให้แรงงานไทยที่ทำงานอย่างผิดกฎหมายหรือผู้ที่กำลังเข้าสู่ระบบแรงงานในประเทศมาเลเซีย เข้าสู่การเป็นแรงงานถูกกฎหมาย โดยมีรายละเอียดของข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังต่อไปนี้

3.1.1 ข้อเสนอเชิงนโยบายมาตรการด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ

การสร้างเงื่อนไขทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการสร้างโอกาส สร้างงาน และส่งเสริมการลงทุนให้เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น ส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตรและการแปรรูปอาหาร ส่งเสริมการลงทุนที่เพิ่มมากขึ้น จะช่วยลดแรงจูงใจในการย้ายถิ่นไปทำงานในต่างประเทศ โดยเฉพาะการลงทุนพัฒนาพื้นที่บริเวณชายแดนที่เชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียน สามารถดำเนินการ ดังนี้

3.1.1.1 ระยะต้นน้ำ

1) การเร่งสร้างพื้นที่ปลอดภัย และลดการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบให้เกิดขึ้นโดยเร็วที่สุด เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่นักลงทุน และผู้ประกอบการในการกลับมาลงทุนในพื้นที่ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่เป็นตัวชนวนจุดรั้งการลงทุน เมื่อมีการลงทุนเกิดขึ้น การจ้างงานก็จะเกิดขึ้นด้วย รวมถึงการสร้างโรงงานอุตสาหกรรม และห้างร้านต่าง ๆ โดยอาจจะสนับสนุนให้มีการลงทุนอุตสาหกรรมเกษตร การแปรรูปอาหาร และอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากส่วนใหญ่แรงงานในพื้นที่ ไม่ได้เป็นแรงงานที่มีทักษะสูง พร้อมทั้งจัดทำโครงการฝึกอบรมพัฒนาทักษะแรงงานในภาคการเกษตร การแปรรูปอาหาร และอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล เพื่อให้แรงงานในพื้นที่ที่มีทักษะที่จำเป็นในการทำงานในอุตสาหกรรม

2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ โดยเร่งรัดการก่อสร้าง และปรับปรุงเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมต่อกับประเทศมาเลเซีย เพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้า การเคลื่อนย้ายแรงงาน และส่งเสริมการพัฒนาท่าเรือ การพัฒนาด้านศุลกากรที่สำคัญในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการค้าชายแดน และการลงทุนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้

3) การพัฒนาศักยภาพแรงงานในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ โดยจัดโครงการฝึกอบรม ที่เน้นทักษะที่ตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมในพื้นที่ เช่น การผลิตอาหารแปรรูป อุตสาหกรรมอาหารฮาลาล อุตสาหกรรมยางพารา และการเกษตรสมัยใหม่ ส่งเสริมการศึกษาและการฝึกอบรม เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเยาวชนในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน

3.1.1.2 ระยะกลางน้ำ

1) การส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมฮาลาลที่มีอยู่เดิม (นิคมฯ ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส) ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อให้เกิดการจ้างงานในพื้นที่

2) การส่งเสริมการลงทุนตามแผนความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีอยู่ เช่น การจัดทำข้อตกลงการค้า และการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน เจรจาดำเนินการข้อตกลงการค้าชายแดน การลงทุนกับประเทศมาเลเซีย และประเทศอินโดนีเซีย ภายใต้ความร่วมมือ IMT-GT หรือการร่วมมือตามข้อตกลง JDS เพื่อส่งเสริมการค้า การลงทุน และการสร้างงานในพื้นที่ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี และความร่วมมือในการพัฒนาทักษะแรงงานระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

3) การส่งเสริมมาตรการการลดภาษี และสิทธิพิเศษสำหรับผู้ประกอบการ จัดทำมาตรการลดหย่อนภาษี และสิทธิพิเศษให้กับผู้ประกอบการที่ลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) และนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พิจารณามาตรการสนับสนุนด้านการเงิน เช่น การให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ หรือการลดค่าใช้จ่ายด้านภาษีในการนำเข้าวัตถุดิบและเครื่องจักรสำหรับการผลิตในพื้นที่ชายแดนภาคใต้

4) การส่งเสริมให้หอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัดหรือนักธุรกิจ ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ มีส่วนร่วมและสร้างการลงทุนให้เกิดขึ้น รวมถึงการร่วมหารือแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ด้วย

3.1.1.3 ระยะปลายน้ำ

1) การส่งเสริมการท่องเที่ยว และวัฒนธรรมในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ รวมถึงการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม เพื่อดึงดูด

นักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศอื่น ๆ จัดทำแคมเปญการท่องเที่ยวที่เน้นเสน่ห์ของวัฒนธรรม และวิถีชีวิตในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างรายได้และสร้างงานในชุมชน

2) การส่งเสริมการอุตสาหกรรมการผลิตยางพารา จัดทำโครงการส่งเสริมกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมในพื้นที่ และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและมูลค่าของวัตถุดิบท้องถิ่นในการผลิตสินค้า

3) การหาตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ในพื้นที่ ทั้งผลิตผลทางการเกษตรและสินค้าอื่นๆ เพื่อเป็นการสร้างรายได้ในระยะยาว

ข้อเสนอเชิงนโยบายดังกล่าว มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เมื่อเกิดการจ้างงาน ก็จะทำให้ลดอัตราการว่างงาน ประชาชนในพื้นที่ไม่ต้องเดินทางไปทำงานในประเทศเพื่อนบ้าน สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นในระยะยาวด้วย

3.1.2 ข้อเสนอเชิงนโยบายมาตรการด้านความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย

สำหรับแรงงานไทยที่ไปเป็นแรงงานในร้านอาหารไทยในประเทศมาเลเซีย รัฐบาลมีความจำเป็นต้องนำแรงงานกลุ่มดังกล่าว เข้าสู่ระบบที่ถูกต้องตามกฎหมายให้เร็วที่สุด เพื่อให้เกิดสวัสดิการต่อแรงงาน และลดปัญหาต่างๆที่กล่าวไปในบทที่ 2 โดยรัฐบาลจะต้องดำเนินการเจรจา ประชุมหารือ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาแรงงานไทยในประเทศมาเลเซียอย่างจริงจัง ดังนี้

3.1.2.1 ระยะต้นน้ำ

1) การสร้างความตระหนักและเข้าใจในบริบทข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในการทำงานในต่างประเทศให้แรงงานไทยที่มีความประสงค์ไปทำงานในประเทศมาเลเซีย สร้างความเข้าใจ และตระหนักในการปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนด รวมถึงเข้าใจถึงบทลงโทษที่เกิดขึ้น หากมีการเข้าสู่การเป็นแรงงานผิดกฎหมาย

2) การพัฒนาทักษะแรงงานไทย โดยการฝึกอบรมทักษะในด้านการบริหารจัดการร้านอาหาร การทำบัญชี การจัดซื้อ ระบาย ระบาย และการให้ความรู้ในการบริการ โดยให้มีการฝึกอบรมทักษะและความรู้เพิ่มเติมให้กับแรงงานไทยก่อนการเดินทางไปทำงานในมาเลเซีย เพื่อให้แรงงานไทยมีความสามารถในการแข่งขัน และสามารถปรับตัวเข้ากับตลาดแรงงานในมาเลเซีย พร้อมทั้งการสร้างมาตรฐานแรงงาน โดยการเจรจาเพื่อจัดทำมาตรฐานแรงงานร่วมกันระหว่างไทยและมาเลเซีย ซึ่งจะช่วยเพิ่มความมั่นคง สวัสดิการ และความปลอดภัยให้กับแรงงานไทย

3.1.2.2 ระยะกลางน้ำ

1) การเปิดเวทีการเจรจา หรือ ต่อรองค่าธรรมเนียมในการขออนุญาตทำงาน โดยเจรจากับรัฐบาลมาเลเซีย เพื่อลดค่าธรรมเนียมการขอใบอนุญาตทำงานสำหรับแรงงานไทย โดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานบริการ เช่น ร้านตัดยาสูบ และร้านนวด ซึ่งเป็นกลุ่มแรงงานที่มีจำนวนมากที่สุด

มุ่งหวังให้การลดค่าธรรมเนียมนอกจาก 20,000 ต่อครั้ง เหลือ 5,000 บาทต่อครั้ง (หรือในราคาที่เป็นไปได้ หรือยอมรับทั้งสองฝ่าย) เพื่อช่วยลดภาระทางการเงินของแรงงานไทยส่งผลให้การทำงานในมาเลเซีย เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และแรงงานมีสวัสดิการที่ดีขึ้น

2) การปรับปรุงกระบวนการขอใบอนุญาตทำงาน โดยการปรับปรุง กระบวนการให้รวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้น ประสานรัฐบาลมาเลเซียปรับระยะเวลาในการพิจารณา และอนุมัติใบอนุญาตทำงาน โดยการใช้ระบบดิจิทัลในการพิจารณาและอนุมัติที่รวดเร็วขึ้น พร้อมทั้ง การจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (one stop service) เจริญกับรัฐบาลมาเลเซีย เพื่อจัดตั้งศูนย์บริการ เบ็ดเสร็จที่แรงงานไทยสามารถยื่นเอกสารขอใบอนุญาตทำงานได้ในจุดเดียว เพื่ออำนวยความสะดวก ลดความซ้ำซ้อน และทำให้กระบวนการมีความชัดเจนมากขึ้น

3) การประสานความร่วมมือกับธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ในการ ออกมาตรการสินเชื่อส่วนบุคคลหรือสินเชื่อสำหรับผู้ประกอบการ สำหรับแรงงานที่ไปทำงานใน ประเทศมาเลเซีย นอกเหนือจากการให้สินเชื่อ ควรมีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่แรงงานในเรื่อง การวางแผนการเงิน และการจัดการรายได้ เพื่อให้แรงงานสามารถใช้จ่ายเงินที่ได้รับจากการทำงานใน ต่างประเทศ อย่างมีประสิทธิภาพ อาจดำเนินการจัดตั้งระบบการติดตาม และประเมินผลการใช้เงินกู้ ของแรงงาน เพื่อให้แน่ใจว่าเงินกู้ถูกใช้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และแรงงานสามารถชำระคืนเงินกู้ ได้ตามเงื่อนไขที่ตกลงไว้

4) การจัดทำฐานข้อมูล โดยสำนักงานแรงงาน กระทรวงแรงงานไทยใน ประเทศมาเลเซีย ต้องเร่งจัดทำข้อมูลจำนวนแรงงานไทยในประเทศ ทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย เพื่อใช้เป็นข้อมูลที่ต้องการใช้ในการดำเนินการวางแผนและแก้ไข รวมถึงการพัฒนาในด้านต่าง ๆ

5) การส่งเสริมให้รัฐบาลมาเลเซีย โดยคนมาเลเซียมาลงทุนประกอบ ร้านอาหารมาเลเซียหรือกิจการอื่นในประเทศไทย เช่น การพัฒนาทางพาราและผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง การลงทุนในกิจการฮาลาลในนิคมอุตสาหกรรมที่กำลังจะส่งเสริมให้มีการลงทุน การแลกเปลี่ยน เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการประกอบกิจการร้านอาหารไทยในมาเลเซีย เพื่อจะทำให้ ทั้งสองประเทศได้มีการแลกเปลี่ยน และส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการค้าด้วย

3.1.2.3 ระยะเวลาปลายน้ำ

1) การส่งเสริมความร่วมมือในการปราบปรามการข้ามแดนอย่างผิดกฎหมาย ในการจัดตั้งฐานข้อมูลร่วม สร้างฐานข้อมูลร่วมระหว่างไทยและมาเลเซีย สำหรับการติดตามสถานะ ของแรงงานที่ข้ามแดน และการทำงานในมาเลเซีย รวมถึงการติดตามและปราบปรามการทำงานอย่าง ผิดกฎหมาย การแลกเปลี่ยนข้อมูล และความร่วมมือในการปราบปรามการกระทำผิดพัฒนาโลก การแลกเปลี่ยนข้อมูล และความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทั้งสองประเทศ เพื่อปราบปรามการข้ามแดน และการทำงานอย่างผิดกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และการสนับสนุน

แรงงานไทย มาตรการสนับสนุนแรงงานไทยที่ทำงานในมาเลเซียอย่างถูกกฎหมาย เช่น การให้คำปรึกษา การช่วยเหลือทางกฎหมาย และการจัดหาที่พักที่เหมาะสม ข้อเสนอเชิงนโยบายเหล่านี้ ถูกออกแบบมาเพื่อแก้ไขปัญหา และพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซียในด้านการคุ้มครอง และสนับสนุนแรงงานไทยให้ทำงานในมาเลเซียอย่างถูกกฎหมาย และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) การร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของทั้งสองประเทศ เช่น การแลกเปลี่ยนกระบวนการผลิตสินค้าอาหาร

3.2 ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

3.2.1 ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายมาตรการด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ

การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ จำเป็นต้องมีกลยุทธ์ที่ชัดเจน กลไกการทำงาน วิธีการ รวมถึงหน่วยดำเนินการ เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ในกรณีนี้จะต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการ และประยุกต์ใช้แนวคิดที่มีความเป็นนวัตกรรมในการบริหารจัดการ ดังนี้

3.2.1.1 ระยะต้นน้ำ

1) การสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้เกิดขึ้นในชีวิตและทรัพย์สิน และลดเหตุการณ์ความไม่สงบ โดยรัฐบาลต้องกำหนดตัวชี้วัดในการปฏิบัติงานให้กับหน่วยงานความมั่นคง เช่น กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) และกองกำลังตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานให้กับรองนายกรัฐมนตรีที่รับผิดชอบงานความมั่นคง โดยกำหนดเป็นตัวชี้วัด ให้มีการลดจำนวนของเหตุการณ์ที่ชัดเจน มอบหมายหน่วยปฏิบัติที่ชัดเจน มีการกำกับพื้นที่ ซึ่งจะเป็นทิศทางในการปฏิบัติงาน (ทุกวันนี้ไม่มีการกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินการปฏิบัติงานของหน่วยงานความมั่นคง) ทั้งนี้ หากจำนวนเหตุการณ์ความมั่นคงลดลง ก็จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุน ผู้ประกอบการ และประชาชน และจะดึงดูดการลงทุนให้เกิดขึ้นในพื้นที่ได้นอกจากนี้ ยังมอบหมายให้ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ชุมชน สลับหมุนเวียนกันเข้ามาดูแลพื้นที่บริเวณนิคมอุตสาหกรรมหรือเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐและชุมชนด้วย

2) การพัฒนาศักยภาพแรงงานในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ โดยมอบหมายให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกระทรวงแรงงาน ดำเนินการจัดทำโครงการฝึกอบรมให้แก่แรงงานที่เน้นทักษะในพื้นที่เฉพาะทาง โดยร่วมมือกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาในพื้นที่ และสถานประกอบการในพื้นที่ ในการออกแบบหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรมท้องถิ่น เช่น การเกษตรสมัยใหม่ การแปรรูปอาหาร และทักษะดิจิทัล พร้อมทั้งส่งเสริมการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติจริง การจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย การบริหารจัดการร้านอาหาร การสร้างเครือข่าย

การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษา และภาคอุตสาหกรรม เพื่อให้เยาวชนได้รับประสบการณ์ตรงจากการฝึกงานหรือการเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ซึ่งปัจจัยที่อาจมีผลกระทบ คือ ความไม่เพียงพอของทรัพยากรทางการศึกษา เช่น ครูที่มีความเชี่ยวชาญ หรืออุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย ซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยการรับการสนับสนุนงบประมาณจากศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีแนวทางการบริหารจัดการ สร้างความร่วมมือกับผู้ประกอบการและภาคอุตสาหกรรมจัดตั้งโครงการฝึกงานที่สถานประกอบการ ซึ่งเป็นการเพิ่มทักษะเฉพาะทางและการทำงานจริงในสถานการณ์ปัจจุบัน

3.2.1.2 ระยะเวลาสั้น

การส่งเสริมการลงทุนให้เกิดขึ้นในพื้นที่

1) การผลักดันอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล และการสนับสนุนอุตสาหกรรมเกษตร และการแปรรูปอาหารในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีแนวทางปฏิบัติ คือ ให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นผู้ประสานงานระหว่างภาครัฐร่วมกับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ใช้พื้นที่นิคมอุตสาหกรรมฮาลาลที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ โดยเข้ามาช่วยเหลือผู้ประกอบการที่มีความสนใจจะลงทุน ให้พัฒนาเป็นโรงงานที่มาตรฐานรองรับมาตรฐานสากลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าอาหาร ดึงการลงทุนลงมาในพื้นที่ให้มากที่สุด ขณะเดียวกัน กระทรวงแรงงานมีส่วนในการพัฒนาทักษะแรงงาน โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษา หรือวิทยาลัยอาชีวศึกษาในพื้นที่ในการจัดหลักสูตรฝึกอบรมที่เน้นทักษะเฉพาะที่ตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรมเกษตร การแปรรูปอาหาร และอุตสาหกรรมฮาลาลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งปัจจัยที่อาจมีผลกระทบ คือ การขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะในพื้นที่ โดยนำเทคโนโลยีการศึกษาออนไลน์ประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อให้ผู้คนสามารถเข้าถึงการฝึกอบรมจากระยะไกล และขอความร่วมมือกับภาคเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมหรือเป็นที่เลี้ยงให้กับผู้ประกอบการ และ SMEs รายใหม่

2) การส่งเสริมเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) โดยการพิจารณาจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมเฉพาะทางในเขตพัฒนาเศรษฐกิจที่มีอยู่ (อำเภอสุไหงโกทิงก์ จังหวัดนราธิวาส อำเภอเบตง จังหวัดยะลา และอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี) เน้นการใช้วัตถุดิบท้องถิ่น และแรงงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีการวางแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นล่วงหน้าเพื่อรองรับการลงทุน ใช้วิธีการ Public-Private Partnership (PPP) เป็นกลไกในการดึงดูดการลงทุนจากภาคเอกชน โดยรัฐจะเป็นผู้จัดหาที่ดินและโครงสร้างพื้นฐานขั้นพื้นฐาน ส่วนเอกชนจะเข้ามาลงทุนในการพัฒนา และบริหารจัดการนิคมอุตสาหกรรม พร้อมทั้งการระดมทุน สำหรับโครงการขนาดเล็กถึงกลางที่จ้างแรงงานในพื้นที่ เน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น

โรงงานสัตว์ปีกฮาลาล โรงเชือดไก่ตามหลักศาสนา โครงการตลาดสินค้าเกษตรกลางประจำจังหวัด โรงงานผลิตอาหารแปรรูปตามหลักฮาลาล เพื่อเป็นตลาดสินค้าฮาลาลกลางในการส่งออก เป็นต้น

3) การจัดทำข้อตกลงการค้าและการลงทุนกับประเทศมาเลเซีย โดยมีแนวทางปฏิบัติให้กระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงพาณิชย์ ดำเนินการเจรจาข้อตกลงการค้าและการลงทุน โดยเน้นการสร้างความร่วมมือที่ยั่งยืน และการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี และทักษะที่จำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความร่วมมือในการยกระดับอุตสาหกรรมฮาลาลของประเทศไทย และประเทศมาเลเซียสู่ตลาดฮาลาลคุณภาพสูง ปัจจุบันประเทศมาเลเซียให้ความสำคัญกับธุรกิจอาหารฮาลาล ภายใต้กรอบ Halal Industry Master Plan 2030 (HIMP 2030) และสร้างความร่วมมือต่อเนื่องในการดำเนินงานกรอบความร่วมมือว่าด้วยยุทธศาสตร์ในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย ที่ไทยและมาเลเซียได้จัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมสำหรับพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย (Thailand-Malaysia Committee on Joint Development Strategy for border areas: JDS) นอกจากนี้ ยังต้องส่งเสริมความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่าง 3 ประเทศ ให้มีการใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยเน้นความร่วมมือด้านการผลิต การส่งเสริม การลงทุน และการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของพื้นที่ IMT-GT โดยเน้นความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนผ่านโครงการร่วมมือที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน และการใช้การเจรจาที่มีความยืดหยุ่นเพื่อปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และเศรษฐกิจของทั้งประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย เช่น โครงการปลูกปาล์มน้ำมันเพื่อการส่งออก โครงการยางพาราเพื่ออุตสาหกรรมระหว่างประเทศ เป็นต้น

4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ โดยมอบให้กระทรวงคมนาคม ปรับปรุงเส้นทางคมนาคม และทำเรือเน้นการเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน และเพิ่มประสิทธิภาพในการขนส่งสินค้าโดยใช้เทคโนโลยี ซึ่งปัจจัยที่อาจมีผลกระทบ คือ การดำเนินการก่อสร้างที่ล่าช้าเนื่องจากอุปสรรคทางกฎหมายหรือการขาดแคลนงบประมาณ โดยมีแนวทางการบริหารจัดการ ใช้การจัดทำแผนการพัฒนาแบบเฟส (phased development plan) เพื่อลดความเสี่ยงในการดำเนินการ โดยเริ่มจากการพัฒนาโครงการที่มีความสำคัญสูงสุดก่อน และขยายไปยังโครงการที่เหลือตามลำดับ เช่น การพัฒนาโครงการด่านชายแดน การพัฒนาสะพานข้ามสุโขทัยและรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

5) การส่งเสริมยางพาราในอุตสาหกรรมการผลิต แนวทางปฏิบัติ คือ จัดทำโครงการส่งเสริมการใช้ยางพารา ร่วมมือกับสถาบันวิจัยและภาคเอกชนในการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และมูลค่าของยางพารา สร้างการรับรู้และส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์ยางพารา

ผ่านการตลาด และประชาสัมพันธ์ทั้งในประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย เพื่อกระตุ้นความต้องการใช้ในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งการสนับสนุนดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการผลิต และจำหน่ายยางพารา อุตสาหกรรมการแปรรูปยางพารา และอุตสาหกรรมการแปรรูปและการค้าไม้ยางพารา

6) การสร้างมาตรการสนับสนุนภาษี และสิทธิพิเศษสำหรับผู้ประกอบการ แนวทางปฏิบัติให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงการคลัง จัดทำมาตรการลดหย่อนภาษีและสิทธิพิเศษ ให้กับผู้ประกอบการที่ลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) และนิคมอุตสาหกรรมฮาลาล โดยการออกนโยบายทางภาษีที่ชัดเจน และโปร่งใส สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและวัตถุดิบท้องถิ่น ส่งเสริมการให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ ผ่านความร่วมมือกับสถาบันการเงินในการจัดหาแหล่งเงินทุนที่เป็นมิตรต่อธุรกิจในพื้นที่ พร้อมทั้ง ลดภาษีค่าใช้จ่ายในการนำเข้าวัตถุดิบ และเครื่องจักรสำหรับการผลิต ซึ่งปัจจัยที่อาจมีผลกระทบ คือ ความซับซ้อนในการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการออกมาตรการสนับสนุนภาษี และสิทธิพิเศษ โดยมีแนวทางการบริหารจัดการ จัดตั้งหน่วยงานกลางในการบริหารจัดการมีหน้าที่ประสานงานและดูแลการให้สิทธิพิเศษและการลดหย่อนภาษีแก่ผู้ประกอบการ ซึ่งจะช่วยลดความซับซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการ

7) การส่งเสริมให้หอการค้าจังหวัด และสภาอุตสาหกรรมจังหวัดในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ มีส่วนร่วมในการลงทุนในพื้นที่ โดยอาจมีมาตรการลดหย่อนภาษีในด้านการลงทุน และเมื่อมีการลงทุนเกิดขึ้น ก็จะมีการจ้างงานคนในพื้นที่ สร้างรายได้ให้คนอื่นอีกด้วย นอกจากนี้ ในระหว่างการก่อสร้างอาคารหรือโรงงานต่างๆ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ร่วมกับแรงงานจังหวัด และสถาบันการศึกษา จะต้องอบรมเพิ่มทักษะให้แรงงาน เตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่ระบบตลาดโรงงานในอนาคตด้วย เช่น การส่งเสริมให้หอการค้า สภาอุตสาหกรรม หรือนักธุรกิจในพื้นที่ทำโรงเชือดไก่มาตรฐานฮาลาลเพื่อการส่งออก โรงงานแปรรูปยางพารา เป็นต้น

3.2.1.3 ระยะเวลา

1) การพัฒนาเส้นทางการคมนาคมขนส่งสินค้า หรือการเดินทางระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย เพื่อให้เกิดความสะดวกในการขนส่ง และการเดินทาง นอกจากนี้ รัฐบาลต้องจัดให้มีตลาดกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าของทั้ง 2 ประเทศ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยน สร้างความสะดวก ดึงดูดพ่อค้า แม่ค้า และผู้ประกอบการรายย่อย ให้มาค้าขายระหว่างกันด้วย

2) การส่งเสริมการท่องเที่ยว และวัฒนธรรมในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ แนวทางปฏิบัติ ให้กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวัฒนธรรม และองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมทางวัฒนธรรม โดยสร้างเส้นทางท่องเที่ยวที่รวมถึงจุดที่มี

ความสำคัญทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ จัดทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงเอกลักษณ์ท้องถิ่น โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้าน และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ชายแดน ประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย อำเภอเมืองสงขลา อำเภอเมืองหาดใหญ่ อำเภอเมืองปัตตานี ของประเทศไทย และเมืองปีนัง และเมืองอีโปห์ ของประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมที่สำคัญอันสะท้อนให้เห็นความเป็นพหุวัฒนธรรมและการผสมผสานความหลากหลายของ วัฒนธรรมบนพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ร่วม ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมการสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่คนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งปัจจัยที่อาจมีผลกระทบ คือ ความไม่มั่นคงทางการเมือง และปัญหา ความปลอดภัยในพื้นที่ อาจทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกไม่มั่นใจในการมาเที่ยวในพื้นที่ โดยมีแนวทางการบริหารจัดการ โดยการพัฒนาความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน และประสานงานกับหน่วยงาน รักษาความปลอดภัยในพื้นที่เพื่อสร้างความมั่นใจให้นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังควรมีการพัฒนาที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐาน

3.2.2 ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติมาตรการด้านความร่วมมือระหว่าง ประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย

3.2.2.1 ระยะต้นน้ำ

การพัฒนาทักษะแรงงานไทย โดยมีแผนการดำเนินงานมอบหมายให้ กระทรวงแรงงานเป็นหน่วยงานหลัก บูรณาการกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทรวงศึกษาธิการ (กรมอาชีวศึกษา) จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมทักษะที่จำเป็นสำหรับแรงงาน ไทยที่ต้องการทำงานในประเทศมาเลเซีย เช่น การบริการ การทำอาหาร การบริหารลูกค้า การทำ บัญชี การบริหารร้านอาหาร การทำอาหาร และการรักษาคุณภาพอาหาร โดยเน้นทักษะทางด้าน ภาษามลายู และทักษะทางเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับงาน พร้อมทั้ง สร้างมาตรฐานแรงงานร่วมกันระหว่าง ประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย เพื่อให้แรงงานไทยได้รับการยอมรับในคุณภาพและมาตรฐาน การทำงาน ทั้งนี้ อาจร่วมมือกับธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ในการสนับสนุนเงินทุนผ่านกิจการ ร้านอาหาร เพื่อยกระดับลูกค้าให้เป็นผู้ประกอบการ อันจะเป็นการส่งเสริมให้มีการลงทุนใน ต่างประเทศอีกด้วย ซึ่งปัจจัยที่อาจมีผลกระทบ คือ ความพร้อมของแรงงานไทยในการเข้าร่วม หลักสูตรการฝึกอบรม และการปรับตัวต่อมาตรฐานแรงงานใหม่ และความพร้อมของหน่วยงานที่ รับผิดชอบในการพัฒนา และดำเนินการโปรแกรมฝึกอบรม โดยมีแนวทางการบริหารจัดการใช้ เทคโนโลยีการเรียนรู้ทางไกล (E-Learning) และ virtual reality (VR) เพื่อให้การฝึกอบรมมีความยืดหยุ่น และเข้าถึงง่าย และสร้างแรงจูงใจให้แรงงานไทยเข้าร่วมหลักสูตรการฝึกอบรมผ่านการให้ใบรับรอง หรือสิทธิประโยชน์อื่น ๆ

3.2.2.2 ระยะกลางน้ำ

1) การเจรจาต่อรองค่าธรรมเนียมขอใบอนุญาตทำงานการดำเนินงาน โดยกระทรวงการต่างประเทศ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทรวงแรงงาน เครือข่ายผู้ประกอบการธุรกิจร้านค้าตั้มยำกุ้ง โดยใช้คณะทำงานของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ตั้งขึ้นมาภายใต้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีอยู่แล้ว ดำเนินการหารือร่วมกับ สำนักแรงงานในประเทศมาเลเซีย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในมาเลเซีย ให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม มีความต่อเนื่อง เพื่อทำการเจรจาลดค่าธรรมเนียมขอใบอนุญาตทำงาน โดยเริ่มต้นจากกลุ่มแรงงานบริการก่อน ทั้งนี้ กระบวนการการเจรจาควรมีการวิเคราะห์ข้อดีข้อเสีย สำหรับทั้งสองฝ่าย รวมถึงการใช้ข้อมูลเชิงสถิติเพื่อสนับสนุนการเจรจา ซึ่งหากมีแรงงานจัดทำใบอนุญาตเพิ่มขึ้น ก็จะเป็นงบประมาณจำนวนมากให้กับรัฐบาลประเทศมาเลเซีย โดยมีแนวทางการบริหารจัดการ เสร็จอยู่บนพื้นฐานโอกาส และความร่วมมือในการเชื่อมโยงทางด้าน เศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ในด้านโอกาสการพัฒนาความเชื่อมโยงทางด้าน เศรษฐกิจและการลงทุน และโอกาสการพัฒนาความเชื่อมโยงทางด้าน เศรษฐกิจวัฒนธรรม

2) การปรับปรุงกระบวนการขอใบอนุญาตทำงาน โดยมอบหมายกระทรวง แรงงาน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัล สำหรับการยื่นขอใบอนุญาตทำงานที่มีระบบ การตรวจสอบ และอนุมัติแบบออนไลน์ ซึ่งสามารถลดระยะเวลาในการดำเนินการได้ พร้อมทั้ง ตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (one stop service) ทั้งในประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย เพื่อให้แรงงาน สามารถดำเนินการทุกอย่างได้ในที่เดียว ซึ่งปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อความซับซ้อนในการออกแบบ และพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัล การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงปัจจัยการยอมรับ และการปรับตัวของแรงงาน และเจ้าหน้าที่ในการใช้ระบบดิจิทัล โดยมีแนวทางการบริหารจัดการ รับฟังความเห็นผู้รับบริการในการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อให้สามารถปรับปรุงระบบได้อย่าง ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้ง การจัดอบรมให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้งานแพลตฟอร์ม ดิจิทัลแก่แรงงานไทย และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

3) การสนับสนุนทางการเงิน แก่แรงงานที่ต้องการทำงานในต่างประเทศ อย่างถูกกฎหมาย เช่น การให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำหรือเงินกู้ระยะสั้น เพื่อใช้ในการขอใบอนุญาตทำงาน โดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประสานความร่วมมือร่วมกับธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ในการออกมาตรการสินเชื่อส่วนบุคคลสำหรับแรงงานที่ไปทำงานในประเทศมาเลเซีย และผู้ประกอบการ โดยอาจกำหนดเงื่อนไขของการขอสินเชื่อ คือ การส่งเงินกลับไปยังประเทศไทย หรือทำธุรกรรมอื่น ๆ ต้องผ่านธุรกรรมของธนาคารอิสลามฯ และผู้ประกอบการและแรงงานจะต้องนำ เงินกู้ไปใช้ตามแนวทางที่กำหนด นอกเหนือจากการให้สินเชื่อ ควรมีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ แรงงานในเรื่องการวางแผนการเงิน และการจัดการรายได้ เพื่อให้แรงงานสามารถใช้เงินที่ได้รับ

จากการทำงานในต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ธนาคารอิสลามฯ ก็จะได้ฐานลูกค้าเพิ่มขึ้น และผลประโยชน์จากการกู้เงินดังกล่าวด้วย และธนาคารอิสลามฯ ยังสามารถให้เงินกู้แก่ผู้ประกอบการที่สนใจไปลงทุนเปิดกิจการในประเทศมาเลเซีย อันจะเป็นการส่งเสริมการลงทุนของคนไทยในต่างประเทศด้วย

3.2.2.3 ระยะปลายน้ำ

การปราบปรามการข้ามแดนอย่างผิดกฎหมาย และการสนับสนุนแรงงานไทยที่ถูกกฎหมาย โดยสร้างฐานข้อมูลร่วมระหว่างประเทศไทย มอบหมายกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และประเทศมาเลเซียสำหรับการติดตามสถานะของแรงงานที่ข้ามแดนอย่างผิดกฎหมาย โดยใช้เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อความปลอดภัย และโปร่งใสในการจัดการข้อมูล และพัฒนามาตรการสนับสนุนแรงงานไทย เช่น การให้คำปรึกษา การช่วยเหลือทางกฎหมาย และการจัดหาที่พักที่เหมาะสม ผ่านแอปพลิเคชันที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยมีแนวทางการบริหารจัดการ ประยุกต์ใช้แนวคิด Public-Private Partnership (PPP) เพื่อดึงดูดการลงทุนและความร่วมมือจากภาคเอกชนในการพัฒนาระบบการใช้ AI และ Machine Learning ในการตรวจสอบและติดตามสถานะของแรงงานที่ข้ามแดนผิดกฎหมายด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า สาเหตุสำคัญของปัญหาแรงงานไทยผิดกฎหมาย ในกิจการร้านต้มยำกุ้งในประเทศมาเลเซีย มาจากสาเหตุด้านเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อประชาชนในพื้นที่ มีความยากจน อัตราว่างงานที่เกิดขึ้นจำนวนมาก โครงสร้างทางเศรษฐกิจในพื้นที่ไม่สามารถรองรับความต้องการของแรงงานได้ จึงเป็นที่มาของการไปเป็นแรงงาน ในประเทศมาเลเซีย ส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานในร้านอาหารไทย หรือร้านต้มยำกุ้ง และจะประสบ กับสาเหตุจากความยุ่งยากจากขั้นตอนของทางราชการ การติดต่อต่อหน่วยราชการจำนวน หลายหน่วย การเตรียมเอกสารมากมายและค่าใช้จ่ายในการขออนุญาตทำงาน (work permit) ที่ค่อนข้างสูง จึงทำให้ผู้ประกอบการไทย และแรงงานไทย ไม่ดำเนินการตามข้อกำหนดที่กำหนด

ดังนั้น ประเด็นที่รัฐบาลไทยควรจะนำมาดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน คือ การพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจ สร้างโอกาส สร้างงาน สร้างรายได้ สร้างแรงจูงใจในการทำงานในพื้นที่ อันจะนำมาซึ่งการลดอัตราการว่างงาน และดึงแรงงานให้ทำงานภายในประเทศ เพราะหากเกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ในพื้นที่ ประชาชนก็ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปทำงาน ในต่างประเทศ โดยผ่านการดำเนินการสร้างงานผ่านโครงการนิคมอุตสาหกรรมฮาลาลที่มีอยู่ในพื้นที่ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ การพัฒนานิคมอุตสาหกรรมฮาลาล และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ผ่านข้อตกลงต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังต้องเร่งสร้างความร่วมมือ การเจรจา ประชุมหารือระหว่างประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อขับเคลื่อนข้อตกลงในการช่วยเหลือ

ผู้ประกอบการ และแรงงานไทย เพื่อสนับสนุนให้แรงงานไทยที่ทำงานอย่างผิดกฎหมาย ได้เข้าสู่การเป็นแรงงานถูกกฎหมายในประเทศมาเลเซีย ได้รับสวัสดิการตามแนวทางที่กำหนดต่อไป

นอกจากนี้ รัฐบาลยังต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติและวิธีการทำงานจากการแก้ปัญหาเป็นจุด (ซึ่งไม่ส่งผลสำเร็จมาเป็นเวลานาน) มาเป็นการแก้ปัญหาองค์รวม กล่าวคือ การมองปัญหาแรงงานไทยผิดกฎหมายในกิจการร้านตัดผมย៉ากุง เป็นส่วนหนึ่งของมาตรการความร่วมมือในการเสริมสร้างความมั่นคงและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทย และมาเลเซีย เพื่อการแก้ปัญหายั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

วารสาร

- พรพันธุ์ เขมคุณาศัย และ ศุภรัตน์ พิณสุวรรณ. “ผู้หญิง” มาลาญมุสลิมชายแดนใต้: แรงงานรับจ้างนอกระบบในประเทศมาเลเซีย. สารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ 3(2): 122-140.
- สุทธิพร บุญมาก. การส่งเงินกลับบ้าน: แรงงานไทยเชื้อสายมลายูในประเทศมาเลเซีย. วารสารปารีชาติ 26(1): 74-93.
- สุทธิพร บุญมาก. บทบาทของเครือข่ายการย้ายถิ่นของแรงงานไทยเชื้อสายมลายูในร้านต้มยำประเทศมาเลเซีย. วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ 28(1): 101-123.
- สุเทพ พันธประสิทธิ์ วรณพันธ์ คงสม และ ชนาธิป มิธิตา. การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงานไทยในประเทศมาเลเซีย. วารสารสุทธิปริทัศน์: 45-62.
- อารี จำปากลาง. ความหลากหลายในการย้ายถิ่นของมุสลิมสามจังหวัดภาคใต้: ใครไปมาเลเซีย และใครไปที่อื่น. ความหลากหลายทางประชากรและสังคมในประเทศไทย ณ ปี 2558, (2558): 166-181.

วิทยานิพนธ์

- ชิดชนก ราชมมูลา. นโยบายส่งแรงงานไทยไปต่างประเทศ ศึกษาเฉพาะกรณีส่งแรงงานไทยในมาเลเซีย. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2560.
- ประชัยพล อีร์เนตร. นโยบายส่งแรงงานไทยไปต่างประเทศ ศึกษาเฉพาะกรณีส่งแรงงานไทยไปไต้หวัน. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- รอมดอน หะยีอาแว. นายอำเภอกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี : ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน กรณี ศึกษาร้านอาหารไทยของอำเภอสุไหงโกโลก จังหวัดนราธิวาส ไปลงทุนในกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย. กรมการปกครอง, 2562.
- ศุภรัตน์ พิณสุวรรณ และ พรพันธุ์ เขมคุณาศัย. สาเหตุและผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานสตรีมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าไปในประเทศมาเลเซีย. มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2554.
- อรรถพงศ์ พันธุ์รัตน์. การทำงานอย่างผิดกฎหมายของคนไทยในประเทศมาเลเซีย: แนวทางการบริการบริหารจัดการ. รายงานการศึกษาส่วนบุคคลหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 9, สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2560.

สัมภาษณ์

โจเซฟ มะหะ. ตัวแทนผู้ประกอบการร้านอาหารไทยในประเทศมาเลเซีย. สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2567.

นิพัทธ์ สุธาภิบาล. อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2567.

พารานัน อานนท์. แรงงานในร้านอาหารต้มยำกุ้ง. สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2567.

รอปี๊ยะ เจ๊ะอาแว. เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง ประเทศมาเลเซีย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2567.

ยูสมาศิ สาและ. เจ้าของร้านอาหาร Sukhumvit restaurant. สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2567.

ยูสารอ มะ. แรงงานไทยที่ตัดสินใจเข้าสู่การเป็นบริการร้านต้มยำกุ้ง. สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2567.

สุไฮดา ลาวันดา. ที่ปรึกษาฝ่ายแรงงาน กระทรวงแรงงาน รับผิดชอบดูแลแรงงานไทย

ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2567.

อาอีดะ เกะรานี. แรงงานไทย ที่เพิ่งเข้าสู่การเป็นแรงงานร้านต้มยำกุ้ง. สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2567.

ฮาซานะ แมะ. ผู้ประกอบการร้านอาหารไทย (ร้านต้มยำกุ้ง) ในประเทศมาเลเซีย. สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2567.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

สรารุช ไพฑูรย์พงษ์. การบริหารจัดการ แรงงานต่างชาติในมาเลเซีย. [ออนไลน์]. 2563. แหล่งที่มา: <https://tdri.or.th/2021/08/managing-labour-migration-in-malaysia/> [2 สิงหาคม 2567].

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายรอมดอน หะยีอาแว
ประวัติการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐศาสตรบัณฑิต (การปกครอง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง - Conflict resolution, Master of Social science, มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2552	ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ) ที่ทำการปกครองอำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี
พ.ศ. 2560	ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการพิเศษ) กลุ่มงานความมั่นคง ที่ทำการปกครองอำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส
พ.ศ. 2561	จำจังหวัดนราธิวาส
พ.ศ. 2564	หัวหน้ากลุ่มงานบรรจุและแต่งตั้ง 1 ส่วนบรรจุและแต่งตั้ง กองการเจ้าหน้าที่ กรมการปกครอง
พ.ศ. 2565	นายอำเภอมะนัง จังหวัดสตูล
พ.ศ. 2565	นายอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2566	ผู้อำนวยการส่วนบรรจุและแต่งตั้ง กองการเจ้าหน้าที่ กรมการปกครอง
พ.ศ. 2566-ปัจจุบัน	ผู้ช่วยเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรมการปกครอง
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ช่วยเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรมการปกครอง